NUMMER 31 DONDERDAG 2 AUGUSTUS 1928 28STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

Indische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)

11 Juni—5 Aug. 1928. [1])

—o—

WENKEN VOOR BEZOEKERS.

Afstand Station—ingang Zijpendaal, 20 minuten wandelen, langs het Park Sonsbeek.

Geregelde 10 en — op drukke uren — 5 minutendienst met de gemeentelijke autobussen. Vertrek van het Station en van het direct daarbij gelegen Willemsplein. Per tram, geregelde verbinding van het Station naar de Izaäk Evertslaan (5 minuten loopen van Zijpendaal). Extra wagens van lijn 2.

TOEGANGSPRIJZEN.

Dag-kaart op een weekdag (alles inbegrepen, ook stedelijke belasting)	f 1.—
Kinderen tot 16 jaar	„ 0.50
Idem, idem op een Zondag	„ 0.60
Kinderen tot 16 jaar	„ 0.30
Doorloopende kaarten, geldig voor het geheele seizoen, (strikt persoonlijk)	„ 7.50
Avond-kaarten (na 5.30 uur)	„ 0.25
School-kaarten (ook voor de geleiders), mits 8 dagen van te voren aangevraagd, onder bijvoeging van remise, per persoon	„ 0.35
Vereenigingen, Clubs enz., bij bestelling voor minstens 50 personen — 8 dagen van te voren aangevraagd met bijvoeging van remise — per persoon op een weekdag	„ 0.50
„ „ „ „ Zondag	„ 0.30
Uitvoerige Catalogus, aan te vragen bij de Drukkerij „de Vlijt" te Arnhem, franco per post	„ 0.60

Opening elken dag om 9.30 voormiddags, sluiting van de Paviljoens en de Stands 5.30 namiddags.

N.B. De Zeetuin blijft ook na 5.30 uur open. Houders van Avondkaarten moeten f 0.35 bijbetalen.

Uitstekende gelegenheid voor Lunch en Diner in Lunchroom en Europeesch Restaurant, tegen matige prijzen, (te adresseeren: den heer J. Dommering, Hotel Bristol, Arnhem).

Rijsttafel in het Indisch Restaurant „Waroong Djawa" (te adresseeren aan den heer Geradts, Kastanjelaan 41, Arnhem).

Een volledig, rustig bezoek van alle bezienswaardigheden, zal 4 à 5 uur vorderen. Voor bezichtiging van het voornaamste rekene men op 2½ uur.

Autopark en fietsenstalling, onmiddellijk bij den ingang van Zijpendaal.

1) **Wanneer dit Nr. van het Kol. Weekblad onze lezers heeft bereikt, is de tentoonstelling nog slechts enkele dagen geopend. Zij, die het voornemen hadden haar te bezoeken, doch daaraan tot heden geen gevolg gaven, zullen met den sluitingsdatum, 5 Augustus, rekening moeten houden**

HAAGSCHE SCHOOLVEREENIGING - NASSAULAAN 26, DEN HAAG - Tel. 14574

OPLEIDINGSSCHOOL v. Gymn., Lyceum, H.B.S. en 6-jar. (zoonodig een 7e klas met verdieping der leerstof en uitbreiding; Wiskunde en Duitsch)

Zooveel mogelijk INDIVIDUEEL ONDERWIJS in kleine klassen (pl.m. 20) 5531

Naast de gewone vakken L.O., Sport, Zwemmen, Slöjd, Rhythm. Gymn. FRANSCH ONDER DE GEWONE SCHOOLUREN

Streng hygiënische maatregelen. Een KLEUTERKLAS voor 4- en 5-j. kinderen. De Directeur: G. HELLINGA.

Een edele Vrouw.

Koningin Emma

(1858—1928).

door

H. A. RITTER.

—o—

Heden — 2 Augustus 1928 — viert *Koningin Emma* haar 70sten jaardag en Nederland viert dezen jaardag mede, in het bewustzijn van het vele dat zij *vijftig jaren lang* aan haar *nieuw vaderland* geschonken heeft.

Dit is geen *gemeenplaats*.

Want zelden zal een Vorstin, onder bezwaarlijker omstandigheden een plaats op een *vreemde troon* hebben ingenomen. Zelden zal — en dat reeds na luttele jaren — aan Haar een zoo zware taak zijn toebedeeld, dan het lot was van de jonge Duitsche Prinses, die *Koningin der Nederlanden* werd.

Het is een van de grootste moeilijkheden, die aan het huldigen van een nog *levende*, geregeerd hebbende, Vorstin, verbonden zijn, dat, wat men noemt: „het volle licht der Historie" nog niet over de gebeurtenissen is opgegaan. Maar dat de Archieven — zwakke, wijl onvolledige gegevens — nog gesloten zijn en dat de Mémoires de leemten nog niet, zij het dan ook gekleurd, hebben aangevuld.

Maar die moeilijkheid doet zich bij een herdenking van Koningin Emma's afgelegden levensweg minder gevoelen, omdat, wat ons gansche volk naar buiten heeft kunnen zien optreden, voldoende is voor een *eerbiedige* en *waardige* hulde.

* * *

Toen Koningin Emma in de koude Decembermaand van 1890 den eed als *Regentes van het Koninkrijk* had afgelegd, had Zij den last opgenomen te regeeren over een volk, waarvan Elisée Reclus zeide: „Consideré dans son histoire générale, aucun peuple a juste titre que celui de la Hollande ne mérite, d'être appelé grand."

Daarnaast nam Zij op zich de opvoeding Harer Dochter. Tevens had Zij de waarde en de beteekenis der Dynastie te verdedigen tegen aanvallen, waarvan de tijdgenoot zich de felheid en de onwaardigheid herinnert. Deze drievoudige taak heeft Koningin Emma vervuld op een wijze, die Haar recht gaf — *en nog geeft* — op den dank van het Nederlandsche volk.

Want het is ontwijfelbaar dat onze *nationale* en onze *internationale* positie versterkt is door de wijze waarop de Regentes Haar hoog ambt heeft opgevat. Dat komt vooral uit voor hem, die zich de jaren 1890 tot 1898 herinnert, als een gewichtig tijdperk, waarin de Europeesche vulkaan, die in 1914 is losgebarsten, voortdurend en dikwijls onheilspellend rommelde.

Staatkundige woelingen en *inwendige zwakheid* ten onzent hadden misschien toen reeds, in Europa, oorlogsplannen doen rijpen, waarbij nu echter in elk geval rekening moest gehouden worden met ons, als met een volk, waarvan *Regentes* en *Regeering* zeer goed wisten, wat zij wilden.

Want er moest niet vergeten worden dat, hoe beperkt de Koninklijke Macht ook is, de *persoonlijkheid* van den drager van het Koninklijk gezag allerminst *is en kan worden uitgeschakeld*.

En — in den goeden zin — is, gedurende het Regentschap, dat ook in een constitutioneel Koninkrijk, een tijdperk van *onzekerheid, weifeling* en *verlammende intrigues* kan zijn — de persoonlijkheid van Koningin Emma naar voren getreden. Zij is, deelnemende aan het Leven der Natie, opgetreden *vorstelijk*, met *wijsheid* en *kracht*.

Meer dan eens bleek dat er geen zwakheid, maar wil en doorzettingsvermogen uitgingen van Haar, die het Hoogste Staatsambt vervulde.

Zij heeft geregeerd als een *Nederlandsche Vorstin*, die in woord en daad deed uitkomen, dat er

MENNO & Co.
BANKIERS
OPGERICHT 1902
KORTE VOORHOUT 6
(naast Hotel Paulez)
DEN HAAG
5627
KLUISINRICHTING
MET
SAFE-LOKETTEN
TE HUUR
GEOPEND VAN 9 TOT 5 UUR
ZATERDAGS VAN 9 TOT 12 UUR

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN
Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201
Wij beschikken over een directe telefoonverbinding met de AMSTERDAMSCHE BEURS. Zijn daardoor in de gelegenheid tijdens het Beurs-uur alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

P. v. d. BRUL VEENESTRAAT 15 — Den Haag —
Groote sorteering HEEREN-, JONGENS- en KINDERKLEEDING
Spec. Afdeeling v. KLEEDING NAAR MAAT
SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

Magazijn „DE RESIDENTIE"
L. BEESTENMARKT 119-121-123-127
OPGERICHT 1898 :: DEN HAAG
LEVERT
ALLE ARTIKELEN ZOOALS
KLEEDING, MEUBILEERING enz.
OP ZEER GEMAKKELIJKE BETALINGSVOORWAARDEN
H.H. Ambtenaren speciale condities

HOTEL-RUBRIEK

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde", Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Centr. verw. Warm- & koud water op de logeerk.

Hotel „Promenade", Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5035

BEZOEKT HET GEHEEL OPNIEUW GERESTAUREERDE HOTEL-CAFE-RESTAURANT

KUYS-WITZENBURG

HAAGWEG - RIJSWIJK 5632

LUNCH, DINER en A LA CARTE
ZALEN voor Partijen en Vergaderingen
Aanbevolen door de Ver. „Oost en West"

DIRECTIE: A. HASTRICH,
v. h. Central Pavilion - Scheveningen

MAISON BLOM
2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703
HET ADRES VOOR 5017
DINERS AAN HUIS BEZORGD

AMERICAN HOTEL - AMSTERDAM
Hotel en Café-Restaurant le Rang. 5007
Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. B. C.

A. W. M. POLDERS - Franklinstr. 78
Telef. 30185 - DEN HAAG - Hoek Weimarstraat
MAGAZIJN VAN KOLONIALE WAREN
COMESTIBLES EN DELICATESSEN 5561
Dagel. vragen en bezorgen aan huis m. 5 pCt. korting

„'THAANTJE"
Granen - Zaden - Vogels - Visschen - Aquariums - Pluimvee-artikelen.
Vogelkooien in diverse prijzen.
Vraagt uitsl. H. P. C. Ochtendvoeder.
Aanbevelend, J. HAGEMEIJER
Fahrenheitstraat 553 - Telefoon 35439
Thuisbezorging zonder prijsverhooging
HONDEN- EN KATTENBROOD

C. J. L. VERMEULEN'S VERGROOTINGEN
NAAR OUDE FOTO'S - 1e KLAS UITVOERING
ZEER BILL. PRIJZEN - VELE RELAT. IN INDIE
TOUSSAINTKADE 20 :: DEN HAAG

OPENING RIJPAARDENSTAL TE 's-HAGE
Ondergeteekende heeft de eer ter kennis te brengen, dat hij in het perceel 5670
Laan Copes van Cattenburch no. 43 te 's-Hage
goed afgerichte RIJPAARDEN voor VERHUUR per uur, dag of maand beschikbaar heeft. — Tevens HANDEL in rijpaarden en gunstige gelegenheid voor PENSION-STALLING tegen billijke condities.
Beleefd aanbevelend. C. KLEIN.

In onze nieuwe Afdeeling:
CONVERSATIE door BUITENLANDER
leert U in korten tijd Uw Talen vloeiend spreken.
PROSPECTUS GRATIS, OOK VOOR STENO - TYPEN - BOEKHOUDEN - ENZ., EN
INSTITUUT „SCHOEVERS"
STADHOUDERSPLEIN 3, DEN HAAG :: NIC. WITSENSTRAAT 3, AMSTERDAM

Foto Ziegler, Den Haag.

Koningin Emma
(1858—1928)

voor Haar alleen *Nederland* bestond, waarvan Zij de Kroon bewaarde voor *Wilhelmina van Oranje*. Daarmede handhaafde Zij de, hoe ook soms door eigen volk miskende, traditie: dat Nederland zijn ontstaan als *natie* te danken heeft aan het genie van den eersten Oranjevorst, die het ontrukte aan de overmacht en de dynastieke belangzucht der Spaansche Habsburgers.

* * *

Koningin Emma's Regentschap heeft *vier Kabinetten* gekend. Dat van *Mackay* was een conservatief Kabinet, dat alleen den schoolstrijd tot nadere oplossing bracht. Het werd opgevolgd door het Kabinet *Van Tienhoven—Tak van Poortvliet*, dat zich voornamelijk heeft beziggehouden met het kiesrechtvraagstuk (met Tak door dik en dun); met een poging het legervraagstuk op te lossen (*Seyffardt*) en met eene herziening van het belastingwezen (*Pierson*). Tevens bereidde het de afsluiting en de droogmaking der Zuiderzee voor (*Lely*).

Daarna kwam het Kabinet *Roëll*, waarin *Van Houten* eigenlijk de marquante figuur was. Het kiesrechtvraagstuk vervulde ook hier een zeer voorname rol, met de indiening van de „menschelijkerwijs gesproken, volmaakte kieswet", waarover het Kabinet desondanks struikelde. Daarop volgde het Kabinet *Pierson* (het Kabinet der Sociale Rechtvaardigheid). Dat Kabinet heeft zich eerstens gekenmerkt door de afschaffing der plaatsvervanging (Eland); tweedens door de invoering der vermogensbelasting (Pierson).

Uit den aard van de zaak moeten wij ons tot deze opsomming bepalen. Wij, voor ons, twijfelen er niet aan, of de *Regentes van het Koninkrijk* h[...] aan de voorbereiding, zoowel als aan de uitvoer[...] van dit „publiek gebeuren" levendig deel genom[...] Gelijk Zij ook levendig deel heeft genomen aan [...] in „de Koloniën", gelijk men toenmaals zeide, [...] de orde was.

Het vaderland zelf was „met alle Staten en [...] ken in vrede, het middelpunt allengs geworden [...] een streven naar internationale waardeering en [...] ternationle samenwerking"... Het kon zich [...] midden van een dikwijls fellen partijstrijd op st[...] kundig gebied, op den duur krachtig handha[...] in den steeds scherper wordenden wedstrijd [...] natiën op economisch en geestelijk terrein" (Bl[...]

Maar in onze „Koloniën" moest eerst nog d[...] de onderwerping van „Lombok" (1894) en door [...] bestraffing van het verraad van Toekoe Oe[...] (1896) bewezen worden, dat Nederland krachtig [...] noeg was zijn oppermacht blijvend te handha[...]

Koningin Emma is niet achtergebleven in h[...] waardeering van wat toen door onze strijdmach[...] te land en ter zee is gepraesteerd. Maar Hare [...] langstelling voor onze „nederzettingen" hield d[...] mede niet op. Al wat kon strekken tot verbeter[...] van den toestand van den inlander d.i. van de [...] lioenen, die, onder ons gezag, van ons ook leid[...] leering en hulp moesten verwachten en kregen, [...] de volle sympathie van Haar, die, volgens [...] Grondwet: *de Koloniën bestuurde.*

Zoo betrachtte Zij dus, ook in dat opzicht, [...] opgenomen Regentenplicht op de uitstekende w[...] die wij allen kennen.

En één bijzonderheid moet hierbij vermeld. [...] *mand* heeft van te voren vermoed dat Koni[...]

Voor aankoop VILLA, HEERENHUIS of GROND: Inl. J. P. v.d. BURG, Emmastr. 67, Den Haag, Tel. 71885

HOTEL „DE TWEE STEDEN" | RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
THE DANSANT - DINER CONCERT
ROEMEENSCH ORKEST
5251
UITSTEKENDE KEUKEN
GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Emma zich terstond zou „ontpoppen" als de „begaafde en krachtige Regentes", die Zij zich betoond heeft. Dat is voor Regeering en Volk een openbaring geweest.

* * *

De tweede taak, waarvan Koningin Emma zich te kwijten had, was, zooals reeds gezegd, *de opvoeding Harer Dochter.*

Dat moest een opvoeding zijn, die geschikt moest maken voor de rol van constitutioneele Koningin, in een tijd, dat Van Houten schreef: *dat het Koningschap niet meer was dan een ornament aan den gevel van het Staatsgebouw.*

Terecht begreep de Moeder, die tevens ook *Koningin* was, dat het Koningschap Harer Dochter meer moest wezen dan een *ornament.* Dat Hare Dochter daarom moest zijn, evenals Zij zelf dat toonde, een *Persoonlijkheid.*

Dat Wilhelmina van Oranje begaafd was, kwam Haar daarbij te hulp. Desondanks kan het Nederlandsche Volk niet dan hooge dankbaarheid gevoelen voor de talenten die Koningin Emma ook als opvoedster heeft kunnen aanwenden.

Toen het oogenblik aanbrak, waarop de opvoeding voltooid was en Wilhelmina met Kroon en Scepter de taak van Hare Moeder als Staatshoofd overnam, trad Koningin Emma terug. De ontroerende proclamatie, waarin Zij kennis gaf van dat feit, doet zien met hoeveel ernst Zij Haar taak had opgevat.

Zonder twijfel zal Zij voor Hare Jonge Dochter de steun en de toevlucht zijn geweest — misschien nog gebleven? — in oogenblikken van strijd, in oogenblikken van twijfel en vooral in oogenblikken van smart en angst. Oogenblikken, die der beide Hooge Vrouwen in deze Eeuw niet bespaard zijn.

* * *

Ofschoon teruggetreden, is de Koninklijke Moeder tegenover het volk — Haar volk — de beteekenende figuur — zij het dan ook in anderen zin — gebleven, die Zij was.

Haar belangstelling voor wat op het ontzaglijk terrein der maatschappij, in allen zin geschiedde, bleef levendig, gelijk die nog heden is. En dat voor veel, voor zeer veel, ook op de Koningin-Moeder beroep werd en wordt gedaan, daarop kan alleen de ingewijde in Hare correspondentie een bewijzend antwoord geven.

Hoe Haar jarental ook klom — Haar optreden als Beschermster van, als belangstellende in wat goed is of groot, is onverminderd. De geïllustreerde pers getuigt daar dagelijks van.

Koningin Emma wordt ook daarin door Nederland gewaardeerd. Ons volk, dat geen aanleg heeft voor byzantinisme, voor overdreven Vorstenvereering, heeft echter ook hierin den aanleg der edele *Vrouw* onderkend. Koningin Emma heeft, als Koningin-Moeder, de populariteit niet verloren, die Haar deel als Regentes was.

Maar er is, daarnaast, in Haar leven nog een andere zijde aan te wijzen. Koningin Emma is ook genoemd: *de Koningin der Weldadigheid.*

Die weldadigheid blijkt niet alleen uit het Nederlansche Sanatorium voor Longlijders „Oranje-Nassauoord", dat in 1898 door Koningin Emma werd gesticht. Waarvoor zij het schoone landgoed gaf en waarvoor zij bestemde de drie tonnen fonds, door de Natie voor Haar als geschenk bijeengebracht. Gelijk die weldadigheid ook blijkt uit andere stichtingen. Zij blijkt uit iets anders.

„Wie zal ze tellen" — schrijft N. van Harpen — laat staan begrooten, de giften, die geschonken worden bij nationale rampen, bij treffende ongelukken, meestal voor en aleer daarom gevraagd werd, de hulp verleend aan echtgenooten van een zieken man of vrouw, aan moeders voor hun kinderen, aan ongelukkigen om zich weder een eerlijk bestaan te verwerven, aan kinderen, die talent op het gebied van kunst of wetenschap bezitten, doch de middelen voor studie ontbraken, aan jonge kunstenaars, die aanmoediging noodig hadden, aan tal van longlijders, voor wie in het buitenland herstel gezocht en gehoopt had." [1])

Wij willen het hierbij laten. De aanhaling zegt genoeg om te schetsen hoe groot het deelnemen van Koningin Emma is geweest en *nog is,* in het verzachten van veel leed, dat onafscheidelijk met de menschelijke samenleving verbonden is. Leed, dat dan ook geheeld wordt ten deele, maar waarvoor het vóórgaan, aldus, van zoo hoog staanden als Koningin Emma, van zeer grooten, soms van beslissenden invloed is.

* * *

De tijd vliegt inmiddels voort. De jonge Prinses, die wij, toen wij nog een zeer jonge knaap waren, eenmaal naast Haar gemaal: *Koning Willem de Derde,* staan zagen op het balkon van het Paleis in het Noordeinde, bij Haar intocht in 's-Gravenhage, is thans *grootmoeder.* Een grootmoeder, die Haar Kleinkind Prinses Juliana toelacht. Prinses Juliana leeft thans in een tijd, die gansch ánders is, dan die van *vijftig jaren* geleden. Ook ten opzichte van de maatschappelijke houding van een Vorstengezin, te midden des volks. Maar Prinses Juliana moge dan *anders* Prinses wezen dan Koningin Emma en Koningin Wilhelmina het geweest zijn, hartelijke genegenheid bestaat er volgens wie Hen in het openbaar te samen zien, tusschen Grootmoeder en Kleinkind. Dat is een voortzetting der traditie door Koningin Emma begonnen. Een traditie, waarmede Zij den band tusschen Dynastie en Volk hechter heeft gemaakt, dan hij in den loop des tijds geworden was. Dat heeft ook tegenover het buitenland gunstig gewerkt. Koningin Emma's naam „wordt overal genoemd met liefde en ontzag." Dat lazen wij eens in een artikel ter opwekking tot deelneming aan het huldeblijk op Haar 70sten jaardag. [2])

Zoo is het. Koningin Emma heeft zich een plaats, *een groote plaats,* veroverd in de harten der Nederlanders, die Zij korten tijd heeft geregeerd en waarmede Zij nu, een *Halve Eeuw,* lief en leed heeft gedeeld. Groote diensten heeft Zij Nederland bewezen van de hooge plaats, die Zij innam. Gestrengheid parend aan de bewijzen van een groot en goed hart.

Nederland heeft dat beantwoord met een aanhankelijkheid, die het zelden toont. Want altijd nog lijkt ons volk op de schildering, die Sir William Temple in de XVIIe eeuw van de Nederlanders gaf: „Dit volk is niet beminnelijk, maar het „bezit groote deugden."

Daarom was het in staat de deugden van Koningin op te merken en te waardeeren.

* * *

Zoo heeft dan de Koninklijke vrouw, die veel verantwoordelijkheden heeft gedragen, veel smarten zal gekend hebben en wie misschien maar weinig vreugde is geschonken, zich zelf een monument opgericht in *de waardeering,* in *de hartelijkheid,* in *de liefde* ten slotte der tallooze Nederlanders, die getuigen zijn geweest van Haar levensarbeid.

Moge nog vele jaren aan Nederland het bestaan van deze *edele Vrouw* geschonken worden.

[1]) Koningin Emma, Koningin der Weldadigheid door N. van Harten. Uitgegeven ten bate van het Emma-Fonds, enz. 1904, 40/41.

[2]) Het Huldeblijk aan de Koningin-Moeder door Emmy J. B. (Algemeen Weekblad: De Middenstandsbond, 6 April 1928, no. 14).

Men let op U!

—o—

Nog enkele dagen, dan zal de Indische Tentoonstelling op Zijpendaal te Arnhem gesloten worden en kan men de rekening opmaken. Naar verluidt zal het financieel nog wel meevallen, doch dit is *niet* de hoofdzaak. Op zichzelf was het in de eerste plaats een zeer verblijdend verschijnsel, dat juist de afdeeling Arnhem dit werk heeft aangedurfd; in de tweede plaats, dat de gestelde taak zoo flink is opgevat en uitgevoerd en ten slotte, dat het bezoek bevredigend, soms wel eens te druk is geweest.

Doch ook dit is nog *niet* de hoofdzaak.

Deze tentoonstelling had een doel, heel eenvoudig het doel van *„Oost en West"*: den band tusschen Oost en West te versterken door middel der aanschouwing.

In hoeverre is met dit zoo grootsch toegepaste middel het doel gediend geweest? Wat is de indruk, dien het gebodene gemaakt heeft op de duizenden, die langs het tentoongestelde voortschoven? Het zal moeilijk zijn het geestelijk en moreel saldo even juist vast te stellen als bij de rekening der lasten en baten.

Maar voor de vereeniging *„Oost en West"*, haar dagelijksch bestuur, afdeelingsbesturen en leden individueel is ook dit zelfs nog *niet* de hoofdzaak.

Van meer practisch belang voor *ons allen* is het feit, dat de naam van onze vereeniging gedurende eenige maanden voortdurend door heel ons land heeft geklonken; en met haar naam ook haar doel en streven. Men heeft er van opgezien. Tusschen al het gedruisch van Olympiade, Nenijto, Nobile en nog zooveel gebeurtenissen meer is de naam *„Oost en West"* tot onze landgenooten doorgedrongen. Er waren nog velen in den lande, die van haar bestaan niet afwisten. En nu, in eens zoo'n grootsch werk. In eens staan wij voor het front; iedereen kijkt naar ons.

Straks is Zijpendaal ontruimd, de balans wordt opgemaakt, nog een berichtje hier en daar in de bladen — en dan......?

Zal „Oost en West" dan weer terugzinken in die betrekkelijke onbekendheid? Zie, dit lijkt mij het meest belangrijke van onze tentoonstelling, als het krachtig tot het bewustzijn van bestuurders en leden doordringt, dat er op ons gelet wordt, door heel de natie; dat wij een belangrijke cultuurtaak hebben te vervullen; dat wij verantwoordelijk zijn en dat wij zóó hebben te werken, dat de groote groep buiten onzen kring zich niet dubbel teleurgesteld van ons afwendt.

Natuurlijk zullen er direct menschen zijn, die zullen komen met de opmerking: „Ja, maar wij hebben niet als Arnhem zoo'n man als Mr. Huges!"

Zeker, er hangt soms veel af van een paar, soms maar van één mensch, en dat is maar goed ook. Waar bleef anders het geheel, de samenwerking van alle beschikbare krachten in de goede richting? Die enkele sterke, actieve mannen van het initiatief hebben dubbele verantwoording, doch daarnaast zijn toch *alle* anderen gehouden, dat streven met alle kracht getrouwelijk te steunen. Zoo ooit, dan nu zal „Oost en West" hard moeten werken en zullen onder de beproefde leiding van ons voortvarend Dagelijksch Bestuur alle beschikbare krachten (gelukkig zijn er nog zeer vele in onzen kring) moeten worden samengebracht, om zoo systematisch mogelijk, door middel van de veertien afdeelingen, haar mooie doel te benaderen.

Succes zal zeker niet uitblijven — maar afgezien van het te verwachten succes, dat toch nooit het ideale doel kan bereiken — zal „Oost en West" van alle zijden kunnen rekenen op medewerking.

Eén man met een betrekkelijk kleinen staf medewerkers heeft het werk van de I. T. A. tot stand kunnen brengen. Maar, naast veel tegenwerking, heeft hij toch ook veel medewerking van allerlei instellingen en personen mogen ondervinden en — ten slotte is hij schitterend geslaagd!

Leden van „Oost en West"!; teleurstelling en tegenwerking zijn er om uw kracht en wil te versterken. „Nil volentibus arduum!" Als straks de vacantie voorbij is en het winterseizoen begint en hoofdbestuur en afdeelingen hun taak weer opnemen, bedenkt dan allen:

Men let op U!

Als gij wilt, dat Uw vereeniging van 4000 leden, die zij nu telt, zal komen op de *40.000,* waarop zij krachtens haar doel recht heeft, zal dit afhangen van uw eigen enthousiasme, van het geloof in uw eigen zaak, en...... een klein geloof werkt groote daden!

Apeldoorn, Lammerweg 3.
25 Juli 1928. J. C. BAARS.

Boeatan 25 jaar.

—o—

„Op te komen voor de belangen van de Indische volkskunst"; volgens het jaarverslag dat werd opgenomen in het „Kol. Weekblad" van 19 Juli, is dit een plicht van Boeatan. Boeatan is dus een instituut, dat deze volkskunst moet trachten in stand te houden en te ontwikkelen. Tevens is Boeatan (Heulstraat 19, Den Haag) een winkel van Indische merkwaardigheden, een inrichting bestemd om kennis te verspreiden omtrent voortbrengselen van Indische kunstnijverheid, om, nog liever, de voorwerpen zelve te verspreiden, aan den man te brengen; mede is Boeatan een Indisch restaurant.

Laten we even aannemen, dat er in Indië bestaat een kunstnijverheid analoog aan de onze of die van onze buren. Pleyte ontkende het, en met 't kunstige web, dat de spin weeft, vergeleek hij het kunstig ding dat de inlander wel eens maakt. „De een knielt voor goddelijke Timoreesche lijnen, de ander raakt buiten zichzelf over een geometrisch figuur op Celebes, een derde weidt uit over unieke vlechtslagen"; maar in economisch opzicht beteekenen zij weinig, 't bamboe-kokertje van luttele duiten en het mandje van enkele centen; men zal daaruit nooit een bijdrage kunnen trekken tot stijging der middelen van den arbeider, meende hij. Pleyte overdreef dikwijls, maar au fond had hij vaak gelijk.

Het meerendeel der menschen gaat werkelijk uit van de idee, dat inlandsche kunstnijverheid bestaat; en de meerderheid heeft, zooals men weet, gelijk; ziet hier over het hoofd, dat het mooie dat wij als Indische kunst bewonderen, is te voorschijn gekomen uit een religieus gevoel; beseft niet, dat de man die het siermotief ontwierp, dit deed in ge-

 SOLIDE MODERNE HUIZEN TE KOOP bij J. P. v. d. BURG, Emmastraat 67, Den Haag, Telef. 71885

Het meest gesorteerd Magazijn van Lingerieën, Modeartikelen, Tricotage enz.
in „DUINOORD" is Magazijn „DE ZONEGRENS"
FREDERIK HENDRIKLAAN 99 :: DEN HAAG
Uitsluitend 1ste kwaliteit, scherp concurreerende prijzen 5491
FILIALEN: Thomsonplein 26c, Den Haag - Pansierstraat 48, Scheveningen

meenschap met de geesten; vergeet, dat voor dezen „kunstenaar", zooals men hem noemt, l'art pour l'art onverstaanbare taal is. Men moet eens opletten, hoe gemakkelijk deze menschen, wier „kunstuitingen" worden in de hoogte gestoken, onze westersche leelijke prullaria aanvaarden en hun eigen mooie dingen ervoor in den steek laten; en ik zou willen vragen waar het gevoel voor schoonheid bleef der Dajaks, die vroeger hun foeja-baadjes sierden met schelpplaatjes, en thans zonder blozen porseleinen knoopjes erop naaien.

Wanneer men jaren lang in een museum heeft gewerkt, dan krijgt men dikwijls dingen in handen, die alles behalve fraai zijn, „leelijk Indisch goedje", dat soms toch interessant is. Ook Boeatan kent deze soort, is immers afhankelijk van correspondenten, die wel eens de gave des onderscheids missen en voorwerpen zenden, die niet met de noodige zorg zijn gemaakt, fraai noch deugdelijk zijn. Terugzenden dat gaat niet, is althans onvoordeelig, maar opvoedkundig zou het zijn. Dus ook het minder goede dient te worden verkocht. Emmy J. B. heeft over Boeatan geschreven in De Nieuwe Courant van 21 Aug. 1921 en in dit lange artikel doen uitkomen, dat een volk, in 't bezit van een dergelijke (namelijk vooraf beschreven) kunstnijverheid, niet een volk is dat enkel groot geduld, schoonheidszin en handigheid tot zijn gaven rekent, maar door een sterk mystiek gevoel wordt gesteund. Men kan niet — althans nog niet — verlangen, dat iemand die een geweven doek of een koperen kom gaat koopen vooraf een fatsoenlijk museum binnenloopt om te kijken hoe zoo iets er behoort uit te zien. Maar volgens het laatste jaarverslag van Boeatan groeit de belangstelling, en uit die mededeeling valt op te maken, dat in die 25 jaar de menschheid door toedoen van Boeatan een beteren kijk heeft gekregen op de dingen die uit Indië tot ons komen. Het is moeilijk zoo iets te bewijzen; hoort men heeren en dames, die niet tot het gilde behooren, spreken over ikatten, tjantings en pamor, dan geeft dit hoop; en leest men in een Hollandsch tijdschrift voor de vrouw, hoe iemand die heelemaal niet weet wat batikken is over het procédé schrijft, dan loopt de barometer terug. De menschheid, vooral de jongere, is „kunstgevoeliger" geworden in dien tijd, hoorde ik in de Heulstraat. Maar vanwaar dan al het leelijke in de winkels, de afschuwelijkheden in vorm en kleur, die, naar de juffrouw in iederen winkel steeds opnieuw beweert, „veel genomen" worden?

Dat er door Boeatan fraaie dingen in ons land zijn gebracht is waar. Daaraan mag wel eens met nadruk worden herinnerd. In 1910, dus 18 jaar geleden, heeft Loebèr al geschreven, dat Boeatan soms moois brengt, dat musea en literatuur ons onthouden. Toen waren 't bamboe-kokers uit de Padangsche Bovenlanden, niet de bekende, met toempals besneden kokers, maar andere, van grof bamboe, zonder bewerkt deksel. De versiering herinnert aan den stijl in het Maleische deel van Borneo gebruikelijk. Voorts noemt hij de halskettingen van coyxpitjes, afgewisseld met koperen kraaltjes; koperwerk uit Koetei en uit Djogja, uit Soerabaja, zuiver afgewerkt, toonend dat men ginds gaat begrijpen hoe het nuchtere handwerk moet worden verzorgd; in den breede beschrijft hij de versiering van een kempoe. Eenige jaren later vond hij er rood aardewerk van Celebes, houtsnijwerk van Japara; uit de Padangsche Bovenlanden huisjes van messing gegoten, „geen mensch weet welk een arbeid en giet-techniek is noodig geweest om deze stukken te maken; ze staan er verloren in ons koud klimaat en ons koud gevoel; 't eerste het beste stuk blik met machines saamgeperst en gepolijst is ons liever dan dit mooie, oude handwerk." Kantwerk van Palembang, fil tiré uit West-Indië, doeken van bescheiden kleur uit de Bataklanden, en bonte uit Bali; donkere batiks bedekten de tafels.

Moeten we ons bemoeien met de menschen die dit alles maken? Zoo weinig mogelijk, dunkt me. Er zal wel eens een en ander verloren gaan, langzaam verdwijnen, maar alles behouden kunnen we toch niet; tout passe en zoo voort. Zóó superieur zijn we niet, dat we wijsheid moeten brengen aan deze bruine broeders. Wat brengen wijzelven voort in deze branche? Voor opvoeders zijn we bijster ongeschikt, staan we in deze vakken niet hoog genoeg, noch in het weven, noch in het kopergieten en ciseleeren, noch in het bamboe-snijden of in het smeden van ijzer, ook niet in het snijden in hertshoorn en ander hoorn. Zij zouden onze meesters kunnen zijn, wij nooit de hunne. Maar, indien ik 't goed heb begrepen, wil Boeatan niet daarmede zich bemoeien; alleen wil zij aandringen op goede afwerking en op de afzending van meer van dit en minder van dat, naar gelang de vraag naar eenig artikel verandert. Dit schijnt heel prozaïsch, maar een handelszaak heeft ook haar prozaïschen kant. Inmenging is wel eens zonder ongelukken afgeloopen, en ik herinner hier aan de bamboe-kokers van Rante Pao (n. w. hoek van de Golf van Boni), kokertjes oorspronkelijk van 1 decimeter lengte,

Mevr. van Beresteyn—Tromp. 1)

door invloed van buiten gegroeid in dikte en lengte (zie jaarverslag 1910 Rotterdamsch Museum). Het ornament is een van de minst-zeggende bamboe-ornamenten uit den Archipel; te meetkunstig.

Van al het mooie werk dat Boeatan naar ons land heeft gelokt, heb ik in den loop van vele jaren dikwijls genoten, en menigmaal een goed stuk gekocht voor het Rotterdamsch Museum. Het heeft mij genoegen gedaan, dat de zaak, trots velerlei ongunst, is blijven bestaan en, vooral, dat de voorraad in gehalte niet is achteruit gegaan. Ik zag er een dezer dagen zeer mooie weefsels; goed koperwerk; nieuwerwetsche maar goed gesneden Timorsche tibaqs; prachtige bamboe-kokers van Borneo, met voortreffelijk gesneden ornament, inderdaad oude stukken — wie nu eens iets heel moois wil koopen moet zich een van déze aanschaffen; ook is er de gender, het beste veeltonige instrument van de gamelan, en de ééntonige gong, die bij ons te lande heeft leeren brommen tegen etenstijd; verder vindt men er „gevoelig" vlechtwerk, zooals thans de term is — eigenlijk moest er een agent aan de deur staan om het publiek bij kleine troepjes binnen te laten. We beleven een naren tijd.

Het is jammer, dat Boeatan financieel niet sterk is, want de massa goed, die in de zaak aan de Heulstraat is geborgen, zou, in grooter ruimte uitgestald, een sterk lokkende aantrekking hebben; misschien zou iets meer reclame aan de zaak ten goede komen; men moet immers met zijn tijd meegaan? Ook met zijn naren tijd.

Gedurende al die jaren is mevrouw Van Zuylen-Tromp, daarna mevrouw Van Beresteyn-Tromp, de ziel geweest dezer onderneming; juist omdat Boeatan zooveel kanten heeft, is deze veelkantige moeilijk te beheeren; blijkbaar is het beheer bij haar in goede handen; zij geeft zich geheel aan Boeatan, zal ermede voortleven zoo lang haar, thans gelukkig jeugdige, kracht dit gedoogt. Veel superieur werk heeft zij uit Indië hierheen doen komen, telkens weer; en toen zij meende, dat een persoonlijk onderzoek naar gindsche toestanden aanbeveling verdiende, is zij, een paar jaar geleden, op een leeftijd die anderen den aanvang vinden van een rustig leven buitenaf, voor eigen rekening naar Indië getogen om de menschen op te porren in Boeatan's belang. Zij, die kalm thuisbleven, mogen deze met goeden uitslag bekroonde daad op prijs stellen. En hoeveel tentoonstellingen heeft zij aangericht in ons land en daarbuiten? Altijd met hetzelfde doel: een deel van het Indische moois te brengen naar de tragen, hen langs waardeering te brengen tot bewondering.

JOH. F. SNELLEMAN.

1) Cliché welwillend afgestaan door het tijdschrift „Oedaya".

Van Week tot Week.

Dinsdag 24 tot Maandag 30 Juli.

Receptie 25-jarig bestaan Boeatan. Ter herden van den dag waarop 25 jaar geleden Boe werd opgericht, zal de Raad van Beheer Vrijdag 3 Augustus belangstellenden ont gen in de toonkamers Heulstraat 19 te 's venhage, des namiddags $3^1/_2$ en $5^1/_2$ uur.

Benoemde officieren bij de Inf. O.-I. leger. De verneur-Generaal van Ned.-Indië heeft noemd bij het leger aldaar tot tweede nant der infanterie: H. van der Kolk, A. L. Dufour, A. P. Berlijn, F. E. Perdijk Rugeb S. Hassenbroek, F. J. Leyder, P. L. Versch C. J. Torley Duwel, F. Abbink, R. de Pri M. Ph. de Jong, H. A. de Jongh Swemer en L. E. F. van Swieten.

J. P. J. Barth †. Te 's-Gravenhage is, op den lee van 63 jaar, overleden de heer J. P. J. B oud-resident en leeraar in de Jav. en Mal. aan de Hoogere Krijgsschool. De overle was officier in de Orde van Oranje Nassau de teraardebestelling is in verschillende voeringen gewezen op de groote verdienste beminnelijke hoedanigheden van den ledene, o.a. door den Alg. Voorzitter onzer eeniging, den heer R. Zuyderhoff.

Bevordering Officieren. De majoors der inf. leger M. J. Voskuil en J. Beumer en de m der art. J. Dormaar zijn bevorderd tot nant-kolonel.

G. J. Ensink †. Te Bandoeng is, op den leeftijd 33 jaar, overleden de heer G. J. Ensink, verdienstelijk schilder, ook van het Indi landschap.

Het monument-Van Heutsz. Na langdurige, o kwikkelijke discussie, heeft de gemeente van Amsterdam met 24 tegen 21 s men aangenomen de voordracht van B. en om hen te machtigen aan de commissie huldiging van de nagedachtenis van gen Van Heutsz mee te deelen, dat tegen het p sen van een monument op een terrein, uitmakende van den openbaren weg, geen zwaar bestaat. Later zal een terrein wo aangewezen en zal het monument door Gemeentebestuur worden aanvaard.

Een groep leeraren naar Indië. Den 27en dez per „P. C. Hooft" weder een groep leer naar Indië vertrokken, uitgezonden doo Vereeniging J. Psz. Coen. Het zijn de h A. van Deursen, L. Eskes, dr. G. J. de G J. J. Hendriks en dr. E. Rijpma.

Pr. Looymans †. Te Batavia is overleden Pr. L mans.

Wederom aardschokken. Blijkens een A telegr. 1) zijn tusschen 24 en 26 Juli te Fo Kock aardschokken waargenomen.

Den 30en Juli meldde Aneta uit Kota-R Hevige aardschokken zijn hier gevoeld. zwaar als nog nooit hier zijn waargenome materieele schade is echter gering. — O Sabang werd — volgens Aneta — op hetz tijdstip een hevige aardschok gevoeld.

Onrust in Atjeh. Een Aneta-telegr. meldde da bigade marechaussee te Lam Meulo is vallen door een gewapende bende Atje waarvan er 2 werden gedood; de rest is vlucht, lansen en klewangs achterlatend. Menadoneesch marechaussee werd licht wond. De overval is geschied langs den Lam Meulo-Tangsé.

Jubileum Rijnsche Zending. In September va jaar zal de Rijnsche Zending (Rheinische sionsgesellschaft, Barmen) haar 100- bestaan herdenken. Vóór den grooten o had zij haar arbeidsveld ook op Borne Nieuw-Guinea, maar sedert is dit beperk de Bataklanden en de eilanden Nias, Men en Enggano ten Westen van Sumatra. hoeveel beteekenis haar arbeid aldaar is, worden afgeleid uit het feit, dat onder de Bataks thans een volkskerk is opgebouwd 250.000 leden en het aantal Christenen op de 70.000 nadert.

De Antwerpsche tentoonstelling in 1930. De cieele inzending van Nederland op deze sitie zal o.a. een overzicht geven van de heidsbemoeiingen in de overzeesche gew de koloniale methodes en de resul daarvan.

1) Ontleend aan de „N. R. Ct.".

 Voor aankoop VILLA, HEERENHUIS of GROND: Inl. J. P. v.d. BURG, Emmastr. 67, Den Haag, Tel. 71885

BINNENKORT OPENING VAN HUIZE NASSAUPLEIN

1ste Rangs FAMILIE-PENSION 5663

NASSAUPLEIN 29 - DEN HAAG - Inlichtingen: Telefoon 13765

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

„BOEATAN"
1903 — 3 Augustus — 1928.

Als de lezers dit nummer van „Het Koloniaal Weekblad" onder de oogen krijgen, zal het juist vijf en twintig jaren geleden zijn, dat de N.V. *Boeatan* door de Vereeniging *Oost en West* werd opgericht, als een uitvloeisel van hare „Commissie tot bevordering der Ned.-Indische kunst en kunstnijverheid". Na het houden van drie belangrijke tentoonstellingen — allereerst in haar toenmalig lokaal Heerengracht 4, die van Oost-Indische weefsels, waaraan bijna alle technieken der kleinkunst te bewonderen vallen, daarna, in de Gothische Zaal, die van vlechtwerken en die van weefsels en weefselversieringen (nog nimmer te voren waren in Nederland exposities gehouden speciaal gewijd aan elder dezer klein-kunst-technieken afzonderlijk, dus zoo goed overzichtelijk) — kwamen de leden dier Commissie tot het besluit, dat het in het leven roepen eener voortdurende tentoonstelling met verkoop van Oost- en West-Indische produkten van volkskunst, de eerste stap moest zijn om voor de groote kunstvaardigheid der inboorlingen van gindsche gewesten hier algemeene belangstelling te wekken, welke zou kunnen leiden tot meerdere waardeering en doelmatige bevordering er van, in het belang zoowel van het Westen als van het Oosten, en dit zeker evenzeer op wederzijdsch geestelijk, als op economisch gebied.

Toen gedurende de „Tentoonstelling van Vrouwenarbeid" in 1898 te 's-Gravenhage, bij eenige leden der Indische Afdeeling daarvan, die pijnlijk getroffen werden door de weinige kennis van Indië en dus ook het gebrek aan belangstelling er voor onder het meerendeel der bezoekers, het plan rijpte tot stichting eener vereeniging om gezamenlijk te trachten daarin verbetering te brengen, zat reeds dadelijk het denkbeeld voor, dat een der voornaamste wegen, die daartoe zouden kunnen leiden, wel die van de kennisname der kunst-uitingen zou moeten zijn, te meer daar bijna bij iedere zending voorwerpen van typische volkskunst uit Indië, de opmerking werd geschreven: „er zijn nog maar enkele oude lieden hier, die deze kunst verstaan". De vrees was dus niet denkbeeldig, dat zij door gebrek aan waardeering en aanmoediging, ook onzerzijds, zou afsterven. Mede om dit te verhoeden kwam enkele jaren later de N.V. Boeatan tot stand, waarvan de statuten op 3 Augustus 1903 de Koninklijke goedkeuring verwierven. Het aanvangskapitaal werd om te beginnen op ƒ 30.000.— bepaald in aandeelen van 50 gulden. Wijlen de oud-Gouverneur-Generaal Van Lansberge, die er veel voor voelde, wist ook de belangstelling van het Koninklijk Huis er voor te winnen. Zoowel H. M. de Koningin, als de Koningin-Moeder en Prins Hendrik hebben oprichtings-schenkingen gedaan, welke in aandeelen ten name der Vereeniging „Oost en West" werden omgezet, evenals die van enkele personen en lichamen, die bij voorkeur giften schonken, in stede van aandeelen te nemen.

Met dit kleine bedrag is 25 jaren lang gewoekerd. De eerste tien jaren waren zeker niet de gemakkelijkste, toen, met bescheiden middelen, door den met algemeene stemmen benoemden Raad van Beheer, bestaande uit de heeren *G. E. V. L. van Zuylen*, voorzitter, *G. P. Rouffaer*, secretaris, *J. G. Fokker*, penningmeester, en den heer en mevrouw *Ph. Zilcken—van Baak*, commissarissen, [1]) met den heer *Van Lansberge* als hun eerelid, alles van den beginne af moest worden georganiseerd. Gelukkig konden zij beschikken over de uitnemende, toegewijde hulp, als directrice, van mejuffrouw *C. Loebèr* (thans mevrouw V. de Raedt), die zich reeds maanden te voren voor deze verantwoordelijke taak, vol liefde tot het werk, had voorbereid.

Hoe broodnoodig Boeatan's arbeid was, bleek wel bij de opening der permanente tentoonstelling op de Plaats te 's-Gravenhage, toen de voorbijgangers riepen: „Kijk, alweer een Japansche winkel!" Na het overlijden van wijlen Kolonel *G. E. V. L. van Zuylen* in Augustus 1905, werd zijne echtgenoote, thans Douairière Jhr. O. J. B. van Beresteyn, die toen presidente der Ver. „Oost en West" was en reeds van den beginne, als gedelegeerd lid, bijna dagelijks voor Boeatan werkte, tot voorzitster van den Raad van Beheer benoemd, welke functie zij tot op heden heeft vervuld, bijgestaan door een aantal, in den loop der jaren telkens wisselende leden, — het zou ons te ver voeren hier namen te noemen —, die zich allen vol ijver wijdden aan de geheel belangeloos op zich genomen taak.

De oorlogsjaren waren wel de allermoeilijkste, toen zoo goed als alle verbinding met de Indiën verbroken was en Boeatan daarbij de gedurende bijna 10 jaren onafgebroken, ervaren hulp der directrice, door haar huwelijk en verhuizing naar Gent, ontberen moest.

De zaken leden — 't spreekt van zelf — ook in de malaisejaren een kwijnend bestaan, waarvan Boeatan zich eerst in den laatsten tijd is beginnen te herstellen. Het met zooveel zorg gekweekte stekje van belangstelling voor de Indische volkskunst, werd met moeite in het leven gehouden. De groeikracht vermeerderde eerst toen, na een goed geslaagde proef op hare tentoonstelling in 1920 in het Kurhaus te Scheveningen met het houden van een *warong*, Boeatan besloot ook bij hare Toonkamers in Heulstraat 19 te 's-Gravenhage mede den weg langs de maag te volgen tot het winnen van bezoekers en daardoor van meerdere belangstelling voor de Indische kunstnijverheid en huisvlijt. Een dames-propaganda-comité verklaarde zich welwillend bereid daartoe zijn onvolprezen hulp te verleenen. Uit het onlangs hier afgedrukte laatste Jaarverslag bleek, dat dit nog altijd de kurk is, waarop Boeatan drijft, daar, zoowel aanvoer als afname hier nog veel te wenschen overlaten. En dit is ook waarlijk niet te verwonderen bij het nog altijd bestaande gebrek aan goede organisatie, zoowel op het gebied van opleiding, als van productie, ten deze in de Indiën zelve, want van daar, van de bron, uit, moet natuurlijk het rijke leven vloeien. Boeatan kan niet meer doen, dan met alle middelen, die haar ten dienste staan, trachten, zoowel hier als ginds, de gemoederen wakker te schudden voor 't groote belang, dat er aan beide zijden mee gemoeid is.

Niemand zal ontkennen, dat in de laatste 25 jaren de algemeene belangstelling in Nederland en daarbuiten aanmerkelijk toegenomen is. Naast het particulier initiatief zal er echter van overheidswege het noodige moeten worden gedaan voor den opbloei der Indische volkskunst. Het geldt hier geenszins een ten doode opgeschrevene kunstmatig in het leven te houden, doch veeleer een schoon leven voor een bedreevend afsterven te behoeden.

Het spreekt wel van zelf, dat er ook schaduwzijden aan Boeatan's werk verbonden zijn. Het is nu niet 't oogenblik om daarop de aandacht te vestigen. Laat ons liever de hoop uitspreken, dat in den loop van het nieuw-ingetreden tijdperk Boeatan, met veler hulp, meer en meer haar schoon doel zal mogen bereiken.

* *
*

De Haagsche Courant van 1 Augustus (vijfde blad) bevat het verslag van een onderhoud met Mevr. van Beresteyn-Tromp, dat eveneens getuigt van het mooie cultureele werk der jubileerende vereeniging.

1) Behalve beide laatstgenoemden zijn alle deze Boeatan helaas door den dood komen te ontvallen. (Red.)

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

„Oedaya".

Het tijdschrift van R. M. Noto Soeroto, *Oedaya*, bestaat nu vijf jaren. *De Loc.* (18/6 blz. 3) weet dat het streven van Noto Soeroto en Oedaya van twee kanten wordt aangevallen, maar zij kan tòch verklaren, dat dit streven de instemming verdient, die zoo velen in Nederland daaraan hebben geschonken. Een zorgvuldig onderzoek in het bijzonder van Noto Soeroto's poging om een constructief beginselprogram op te stellen, schenkt de overtuiging dat het hem met de gedachte van *samenwerking* ernst is. Zulk een „samenwerking" zou men dan *niet* moeten begrijpen als een terugkeer tot de „associatie-politiek", maar als een samengaan, dat mogelijk is met volstrekte *eerbiediging van elkaars standpunt*. Het is vanzelfsprekend dat de meer ontwikkelde Javanen en Sumatranen zich een sneller tempo van staatkundige ontwikkeling voorstellen dan wij; het is even natuurlijk dat men dit aan deze zijde anders ziet. Maar het is noodig en mogelijk om met vooropstelling van dit onvermijdelijke verschilpunt, een goede verstandhouding en een gemeenschappelijk streven te bevorderen. Daartoe moet aan één voorwaarde worden voldaan, namelijk dat aan de *goede trouw* niet getwijfeld wordt. Niet aan de eene zijde, waar men aan het Nederlandsch bewind geen andere bedoelingen mag toeschrijven dan die, welke in de wet zijn neergelegd; en niet aan de andere zijde, waar men moet kunnen vertrouwen dat de erkenning van de noodzakelijkheid der Nederlandsche leiding even ernstig gemeend is als de bereidwilligheid om gezamenlijk de ontwikkeling van Indië te dienen. Dit wordt door Noto Soeroto en zijn groep voorgestaan; en dit geeft hen aanspraak op de instemming van allen, die oprecht meenen dat voor een goeden gang van zaken ook een goed onderling begrip en wederzijdsche waardeering in de samenleving noodzakelijk zijn.

Wij vestigen de aandacht op *De Loc.* (11/6, blz. 6 „De politieke toestand", P.S.I. en Jeugdbeweging, *M. v. A.)*, de *Java-Bode* (23/6 „De samenwerking opgezegd", *Mr. Singgih*) en het *Soer. Hbl.* (16/6, 3de bl. „Kan dat zoo maar?").

Teruggedrongen.

Welke rol zal Indië spelen in *de actie der Sovjeis* tot behoud en uitbreiding van den invloed in het Verre Oosten? — vraagt het *Bat. Nwsbl.* (21/6). Naar buiten blijkt van dien invloed niet, maar de toestand in *China* leert anders. Als levensbeschouwing heeft het communisme in Indië nooit de geringste beteekenis gehad; als stimulans voor onrust is het nog even belangrijk als tevoren en het wacht zijn kans. Nu de *extreem-nationalistische propaganda* fel opvlamt door de actie der P(erserikatan) N(asional) I(ndonesia), die een veel wijder radius bestrijkt dan men wellicht meent, moet men er rekening mee houden, dat te avond of morgen de vrienden, verbonden door de gemeenschappelijke leuze: „Los van Holland", elkaar vinden. In tegenstelling tot de „evolutionnaire" nationalisten is beider doel in de eerste plaats het Westersch gezag voortdurend te verontrusten. In zoover heeft het communistisch voorbeeld ook succes gehad, dat in tal van groote centra de P.N.I. dezelfde wegen volgt, in het bijzonder bij de individueele propaganda, als de communistische stokers destijds. Men make zich hierover geen zorgen; na de les van 1926 is de kans op een verrassing uitgesloten. Maar er is toch alle reden thans nog eens, met de teekenen aan den Chineeschen muur voor oogen, er zich rekenschap van te geven, dat het communistisch gevaar niet is bezworen; het is alleen teruggedrongen.

Wij verwijzen naar het *Bat. Nwsbl.* (26/6 „Het nieuwe program van Moskou"; 21/6, 3de bl. „Het communisme in China"), het *Soer. Hbl.* (16/6, 2de bl. „Japan en China"; 21 en 22/6, 3de bl. „De ratoe-adil-beweging in de Vorstenlanden") en de *Deli Crt.* (28/6 „Moskou stookt in Australië en Brittannië").

In den Volksraad.

De heer *Braineman*, Volksraadslid, bracht als vertegenwoordiger van de Suikerindustrie, der Regeering dank voor de verduidelijking omtrent *de koerswijziging* in de Memorie van Antwoord. De critiek op *de Europeesche Pers* achtte spr. misplaatst, al kan hij zich niet in alle opzichten vereenigen met wat deze heeft geschreven. Maar men bedenke, dat de ondertoon van deze persuitingen steeds is geweest het steunen van het gezag. Hoe anders was de houding van *de Inlandsche Pers*. Spr. keurde dan ook af het over één kam scheren van de critiek door de Europeesche Pers geleverd en de actie van een deel der Inlandsche Pers. Evenzoo achtte spr. het misplaatst *groot Nederlanders*, die den politieken toestand in Indië hebben behandeld, daarover te kapittelen, en ze dit kwalijk te nemen. Wellicht ware het beter indien de brochure van Treub niet zou zijn geschreven. Spr. protesteerde toch tegen de aanvallen, welke op *prof. Treub's* en *Staal's brochure* zijn gedaan. Zij handelden als ware Nederlanders. Spr. bestreed het nationalisme, zooals dit in *„Timboel"* wordt bedreven en meent dat non-coöperatie heel anders is dan prijzenswaardige auto-activiteit. *Boedi Oetomo* heeft met haar manifest een groote domheid begaan. Spr. achtte het onjuist, dat op deze wijze de herhaalde pogingen van de Regeering tot toenadering zijn beantwoord. Spr. had tot zijn spijt vernomen, wat gezegd is omtrent de voorbereiding van de uitbreiding van het aantal zetels voor Inheemsche leden in de *gemeenteraden*. Spr. kwam op voor het goed recht van het groot-kapitaal, om voor zijn rechten op te komen. Wil men weten wat *het kapitaal* is, wat het wil, men luistere dan naar den president van de Javasche Bank en niet naar den eersten den besten beunhaas! Aan de politiek van verlaging van lasten sedert 1925 gevolgd, is thans een einde gekomen. Spr. betreurde dat de verwachtingen, welke gewekt zijn aangaande de verlaging van de

TENTOONSTELLING
OOST- EN WEST-INDIE
VAN 11 JUNI TOT 5 AUG. 1928

„ZYPENDAAL"
ARNHEM.
11 JUNI TOT 28 JULI
TENTOONSTELLING
OOST & WEST
INDIE
1928.

Koopt bij voorkeur bij onderstaand
Adressen. Denkt ook om d
„OUDE STAD

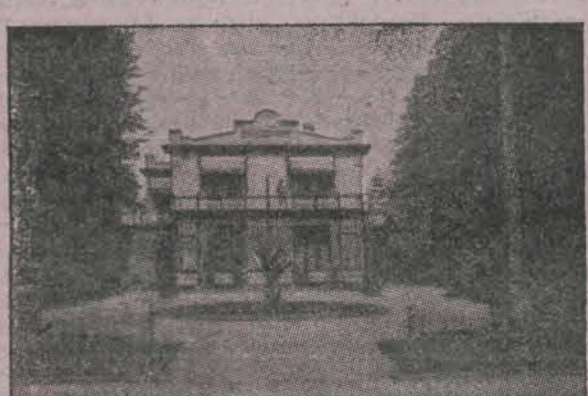
Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG
(OPENLUCHTMUSEUM) 5606
Iederen Zondag Thé Dansante
SCHELMSCHEWEG 17 :: TELEF. 2030.
ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

Mrs. M. ORMOND
82 Rijnstraat - ARNHEM - Telefoon 2152
Ladies' Tailoring and Dressmaking
Altijd in voorraad de nieuwste modellen
Middag- en Avond-Japonnen, Costumes, Mantels, etc.
MATIGE PRIJZEN 5596

MELKINRICHTING
„MELBO"
KAREL VAN GELDERSTR. - TEL. 1088 - ARNHEM

UW ADRES voor het ONTVLEKKEN,
PERSEN, STOOMEN en VERVEN, is: 5573
G. DE BLAAUW - ARNHEM
HOMMELSCHEWEG 81 - MANEGESTRAAT 13
Telefoon 3077

Voorschriften van H.H. Oogartsen
worden door mij billijk en zeer accuraat uitgevoerd, met goeden pasvorm
H. W. MIDDELBEEK, Opticiën
HOMMELSCHEWEG 6 - TEL. 1370 - ARNHEM

PENSION „EIKENHORST"
ZOMER- EN WINTERVERBLIJF
24 zit- en slaapkamers (vele met veranda en balkon), 30 bedden; badkamer en groote lommerrijke tuin. Telefoon Arnhem 2009, **OOSTERBEEK.**
5661 M. P. S. KETTING.

A. M. SMIT & ZN.
Heerenhoeden - Modes
BAKKERSTR. 53 - ARNHEM
IN HET CENTR. DER STAD. GEEN FILIALEN

PLATTE GOUDEN HEERENHORLOGES
Uiterst fijne DAMES POLSHORLOGES
REISHORLOGES 5587
De naam **ALPINA** waarborgt U kwaliteit
F. G. HAAS & Zn. - Horlogemakers
BAKKERSTRAAT 42 - TEL. 1511 - ARNHEM

KON. NED. MANDENFABRIEK
FERD. VAN VLIET
STEENSTRAAT 11 - ARNHEM - TEL. 65
ALLE SOORTEN MANDWERK
SERRE-MEUBELEN

H. VAN SANTEN
v. h. H. VAN ZOEST
BLOEMENMAGAZIJN
BAKKERSTRAAT 58 - ARNHEM
OUDSTE EN GROOTSTE ZAAK TER PLAATSE
BLOEMWERKEN
in ieder genre 5608
Tel. 356 - Opgericht 1853 - Post-Giro 66102

—FOTO— ARTIKELEN capi

N. KRAMER KL. OORD 2 ARNHEM

HOTEL BELLEVUE (Nieuw
ARNHEM :: TELEFOON 12
Gelegen over het Park ZIJPENDAAL en Sonsb (TENTOONSTELLING). Kamers met volledig Pens Restaurant van 5-7 uur.
5557 CONSTANT MEIJE

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte
G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5439

RADIO TECHN. INGENIEURS-BURE
WANTING & LUDWIG
NIEUWE PLEIN 30 - TEL. 3180 - ARNH
Hoofdvertegenwoordiger der N.S.F.
BEZOEKT STAND 41 DER I.T.
Ruime keuze TROPENTOESTELLEN onder gara

Familie-Pension „PARKOORD"
APELDOORNSCHESTR. 14 - ARNHEM
Telefoon 2620 5552
Tegen 1 September komen eenige zeer mooie Apartementen vrij, voor tijdelijk of doorloopend. - Uitstekende Keuken - Matige Prijzen - Badkamer

HUISHOUDELIJKE ARTIKEL
JOHAN WILLEMS
ARNHEM
Magazijnen: Spijkerlaan 46, Telefoon 865.
„De Sphinx", Hommelstr. 38-40, Tel. 1136.
Steenstraat 66 A-B - Telefoon 362.
„De Porselein Winkel", Kortestraat 17-18, Telefoon
Het goede adres in Arnhem voor alles op 't gebied van Huishoudelijke Artikelen
Wij verzenden naar Oost- en West-Indië onder gara
Aanbevolen adres voor Oost en West.
Vele tevredenheidsbetuigingen van Indische famil

RAKERS KANTOORBOEKHANDE
ELECTRISCHE HANDELSDRUKKERIJ
Hommelstraat 11a - Tel. 163 - Arnhem
HET BILLIJKST ADRES HIER TER STEDE
SPECIAALHUIS VOOR VULPENHOUDERS

TENTOONSTELLING „OOST- EN WEST-INDIE

De beroemde „Vaderland”-Rijwielen
ALLEEN VERKRIJGBAAR BIJ ADR. BAX, ARNHEM;
ROUS EN MEEUWENOORD, BANDOENG;
SUMATRA STORES, MEDAN 5590
MEN VRAGE PRIJS EN INLICHTINGEN! MEN VRAGE PRIJS EN INLICHTINGEN!

WONINGINRICHTING „HESTIA”
ARNHEM - TOONKAMERS: KERKSTR. 28 - TEL. 2903
GEHEELE MEUBILEERINGEN

ONTWERPERS
PIET IZEREN
Binnenhuis-Architect
G. FEENSTRA
Architect B. N. A.
:—: 5584
Adviezen en inlichtingen bij:
J. A. KRUDOP - HEES
bij Nijmegen - Tel. 1106

Fa. FRIEDRICH HOFSTEDE - ARNHEM
BAKKERSTRAAT 66 :: TELEFOON 520
ALLE SOORTEN INSTRUMENTEN
EN ONDERDEELEN IN GROOTE
KEUZE STEEDS VOORHANDEN!!
MUZIEKINSTRUMENTENHANDEL

Rustig Zomer- en Winterverblijf

Eigen Park en Bosch (ca. 24 H.A.)
Vijvers
Tennisbaan
Garage - Stalling
Alle gemakken:
Electr. licht, koud en warm stroom. water, badkamer, ruime zit-slaapkamers, conversatie-, lees- en muziekzaal.
Dames- en Heeren-Kapperssalon.
Deftig - Rustig
Degelijk
Prima keuken
PROSPECTUS MET ALLE INLICHTINGEN GRATIS.
S. J. MULDER —:— EXPLOITANT

VERHUIZINGEN per Auto-Tapissière voor binnen- en buitenland.
GOEDERENVERVOER zeer billijke tarieven.
Zaterdags Bodedienst Arnhem—Utrecht, terug over Nijmegen. — 's Maandags Arnhem—Nijmegen.
Beleefd aanbevelend,
A. VAN DE VOOREN - ARNHEM
Bovenbergstraat no. 17 - Telefoon no. 3147
ingang naast den Heer Tooneman, Aannemer
Bestelhuis Utrecht: Jansveld 27, Tel. 13405. G. A. BRUIL.
Vertrek n.m. 4 uur. 5668

J. VAN WOERDEN
ROGGESTR. 42 - Int. Tel. 367 - ARNHEM
SPECIAAL ADRES voor PRIMA ROOMBOTER en Fijne HOLLANDSCHE KAASSOORTEN zoowel jong, belegen als oud - En gros - En detail

RADEMAKERS
BAKKERSTRAAT 61 b-c - Tel. 2631 - ARNHEM
Speciaal Huis voor Fijne Heerenkleeding
— tegen zeer laag gestelde prijzen —
Leveranciers van verschillende Indische families in en om Arnhem. — Steeds een keur van de beste Engelsche stoffen. — Coupeursbezoek op aanvraag. 5594

A.I.C.
De A.I.C. belast zich met de uitvoering van electrische sterk- en zwakstroominstallatiën.
De A.I.C. zorgt voor complete sanitaire inrichtingen en warmwatervoorzieningen.
De A.I.C. heeft een ruime sorteering electrische-, gas- en sanitaire artikelen.
De A.I.C. geeft gratis deskundige adviezen en maakt plannen en begrootingen kosteloos.
De A.I.C. is het beste, meest vertrouwde en goedkoopste adres.
Wendt U daarom tot de 5553
N.V. Algem. Installatie Compagnie
Koningstraat 48 - Arnhem - Tel. 404
Aanbevolen adres door vele Indische families.

Een ouderwetsche Borneo-Sigaar REIJNVAAN'S No. 116
Een UITmuntende Sigaar voor 8 cent
Sigarenmagazijn „De Winter”
P. A. BOTTINGA 5579
Koningstraat 5 - ARNHEM - Telefoon 116

VELOURS- ARNHEM
hoeden in moderne kleuren voorradig.
Ruime sorteering. 5610
BAKKERSTRAAT 3
Halte Lijn 11 t.o. Nation.
FIRMA WED.
KAMERBEEK

Studio Moonen
PASTOORSTRAAT 9
ARNHEM :: TEL. 3420 552
UW Fotograaf??

vennootschapsbelasting, zijn teleurgesteld en hopen dat de Regeering gelegenheid zal vinden in de toekomst hiertoe alsnog over te gaan. De indruk wordt gevestigd, dat de *belasting* voor de Europeanen verzwaard wordt. De huidige druk is groot genoeg. Het stimuleeren naar Inlandsche zijde wordt verkeerd begrepen en omgezet in een steeds méér vragen en niet prikkelen tot zelfwerkzaamheid.

De heer *Soekawati* (Tjokorde van Oboed) heeft in zijn rede de meening weersproken: dat *op Bali* Islamietische penetratie plaats had. De heer Zentgraaff heeft immer dezelfde opinie verkondigd; er is geen sprake van vordering van den Islam op dat eiland. Ook Dr. van Blankensteijn meldde in zijn reisbrieven hetzelfde. Overigens sprak de heer Soekawati loyale woorden over de taak van Nederland in deze gewesten, en zijn onmisbare leiding.

De heer *Middendorp* (I.S.D.P.), ass. resident van Boni, sprak over de communistische revolutie en hare oorzaken. Wij voelen (in verband met de begrooting) in Indië — zegt spr. o.m. — sterk de onmacht van een Regeering, die als voogd geen krachtige voeding geeft aan den in de groei-jaren verkeerenden pupil Indonesië, die in deze jaren juist stevigen kost behoeft, economisch, bestuurlijk en politiek. Het *communisme* zou nooit de kansen gehad hebben, die het heeft gehad, als aan ons systeem van koloniseeren niet de groote fouten kleefden, die zoo even in haar economische en bestuurlijke beteekenis geschetst zijn. Daarvoor moeten wij de Regeering niet alleen als uitvoerende macht, maar ook ons zelf als mede wetgevende macht, verantwoordelijk stellen. (*Soer. Hbl.* 18, 20 en 22/6, 3de bl. *Z*).

Het *Soer. Hbl.* schrijft voorts over „Nieuwste methoden” (16/6, 3de bl.) en „Sitoebondo-affaires” (21/6, 3e bl.), *De Loc.* over „Machtsmisbruik” en „De belastingen” (18/6, blz. 4), „De verponding” (blz. 5), „Dure benzine” (blz. 41), „Ter herinnering” (21/6, blz. 3) en „Decentralisatie” (blz. 35), het *Bat. Nwsbl.* over „De Rapporten” van Bantam en S.W.K. (20/6), de *Java-Bode* over „Moeten wij zwijgen?” (20/6) en *De Sum. Post* over „De Nederlandsche leiding” (25/6), „Betalen we te weinig?” (27/6) en „Uit het Regeeringsantwoord” (28/6).

Poenale Sanctie en slavernij.

Bij herhaling is in den laatsten tijd beweerd (in den Volksraad en door de heeren Albert Thomas en Kuipers te Genève), dat de Poenale Sanctie een overblijfsel zou zijn van, of verband zou houden met, slavernij. De *slavernij*, het volstrekt rechteloos toebehooren van den eenen mensch aan den andere, werd door Nederland opgeheven in 1860 voor Oost-Indië en in 1863 voor West-Indië. De eerste wettelijke regeling voor Nederlandsch Oost-Indië van de verhouding tusschen werkgever en werknemer kwam tot stand, doordat het *Politie-reglement van Soerabaja* van 1829 voor geheel Java en Madoera verbindend werd verklaard. De bepalingen waren alléén toepasselijk op de verhouding *meesters-dienstboden*. Toen in 1850 de *vrije cultures* op Java werden toegelaten, was een nadere regeling van de verhouding *werkgever-arbeider* gewenscht. De pogingen daartoe door minister Uhlenbeck (1862) en door minister Fransen van de Putte (1865) mislukten. In 1872 werd in Ned.-Indië een nieuw *Politie-strafreglement* afgekondigd. Niettegenstaande een in 1875 uitgebracht rapport de werking in Indië van art. 2 No. 27 (betr. dienstbode en werkman), krachtens welk artikel dus de Poenale Sanctie van toepassing was voor geheel Ned.-Indië, zeer gunstig beoordeelde, werd art. 2 no. 27 door minister van Rees in 1879 ingetrokken. Op aandringen van minister Van Rees verklaarde de Indische Regeering *art. 328a Ind. Sw.* en de *artikelen 1601-1603 Ind. B.W.*, welke laatste artikelen geheel overeenstemmen met de art. 1637-1639 Ned. B.W., toepasselijk. Pasten de artikelen 1601-1603 B.W. niet geheel voor de Indische Maatschappij, tegen art. 328a Ind. Sw., dat strafbaarstelling beoogt van den werkman, die zich met een *bedriegelijk oogmerk* voorschotten heeft doen verstrekken, zonder de daarvoor op zich genomen diensten inderdaad te willen presteeren, rezen bezwaren van ernstigen aard. Het bewijs is uiterst moeilijk te leveren. Art. 328 a Ind. Sw. voldeed dus niet in de praktijk en een storm van verontwaardiging ontstond onder de industrieelen, toen de gebrekkige werking van dit artikel aan het licht kwam; op de algemeene bepalingen van arbeidswetgeving was een uitzondering gewenscht. De Tweede Kamer beval dan ook aan de verhouding tusschen werkgever en van elders aangevoerden arbeiders *bij afzonderlijke ordonnantie* te regelen. Op [illegible] gezag bracht de Indische Regeering een definitieve regeling tot stand, alleen voor de Oostkust van Sumatra, *de Koelie-ordonnantie* van 1880, die in de daarop volgende jaren gevolgd werd door Koelie-ordonnanties voor Banda, Sumatra's Westkust, Palembang, Ternate en Onderhoorigheden, Residentie Amboina, Wester-afdeeling van Borneo, Benkoelen, Lampongsche districten enz. In haar oorsprong hield de Poenale Sanctie derhalve *geen verband met de slavernij*, — concludeert de *Deli Crt.* (25/6) —.

De *Poenale Sanctie* schept ook *in wezen* geen toestand van slavernij. Iets anders is of van het huidige arbeidscontract, zooals het belichaming

 SOLIDE MODERNE HUIZEN TE KOOP bij J. P. v. d. BURG, Emmastraat 67, Den Haag, Telef. 71885

VOOR NOORD OF ZUID, VOOR „OOST EN WEST"
LIJNKAMP'S KLEEDING ALTIJD HET BEST!!
MAGAZIJNEN TE: DEN HAAG
GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT
THOMSONLAAN, H. FAHRENHEITSTR.
5641
ONS SYSTEEM:
VOLLE waarde voor Uw geld

vindt in de Koelie-ordonnantie, geen slavernij te maken valt. Ja, inderdaad. Verleng den tijd, waarvoor de overeenkomst wordt aangegaan tot 50 jaar, maak het arbeidscontract principieel onverbreekbaar en we zijn er! Met deze twee maatregelen zou een toestand van slavernij automatisch ontstaan. Behalve dan nog dat voor „echte" slavernij de Arbeidsinspectie zou moeten worden opgeheven, geen loon aan de „slaven" zou moeten worden uitbetaald, een stel zweepen zou moeten worden aangeschaft enz. De kneep zit voor 99 % in den termijn waarvoor de overeenkomst gesloten zou worden en in de onverbreekbaarheid der overeenkomst. Men moet goed onderscheiden tusschen *de kwestie Poenale Sanctie* en den duur, waarvoor men de overeenkomst toelaat. De Engelschen kwamen in hun koloniën in verzet tegen de lange termijnen, waarvoor de overeenkomsten werden toegestaan. Ter Sumatra's Oostkust gold sedert 1880 de tijdsduur van het eerste contract voor *drie jaren*. Thans kan de *Deli Crt.*, waar *de factor tijd* immers hier *een allesbeheerschende rol* speelt, in het huidige door Poenale Sanctie beschermde .arbeidscontract, dat vervat is in de Koelie-ordonnantie, moeilijk overeenkomst zien met slavernij.

In dit verband verdienen aandacht: het *Bat. Nwsbl.* (25/6 „Pijnlijke onzekerheid" en „Poenale Sanctie-varia"; 26/6 „Rammeien tegen de P. S.") en de *Deli Crt.* (25/6 „Imperiale zaken"; 26/6 „Den Haag en Genève", *Dr. E. aan Raalte).*

Bij de Toradja's. Balikpapan.

Villanus vervolgt in het *Soer. Hbl.* zijn brieven over *Zuid- en Midden-Celebes* (18 en 21/6) en over *het petroleumbedrijf in Oost-Borneo* (21 en 22/6).

De doodenfeesten, zooals die in het zuidelijke Toradja-land (Makale en Rante Pao) worden gevierd, zijn hygiënisch en economisch even verderfelijk. Is een man van beteekenis gestorven, dan wordt zijn doodenfeest met groote hecatomben van karbouwen en varkens gevierd. Het gouvernement moet zijn toestemming verleenen; meer dan 90 karbouwen staat het zelfs voor de doorluchtigste sterfgevallen zelden toe. Wat men meent dat aan karbouwen zijn te kort gedaan, vult men met varkens aan, waarvoor geen beperkingen gelden. Ook nu nog laten dus honderden en honderden dieren het leven bij een fatsoenlijke begrafenis. Het vleeschgebruik der bevolking, die practisch nog geen koeien (sapi's) kent, is onder normale omstandigheden niet groot. En percentsgewijze berekend zijn de hiaten, welke groote doodenfeesten in den veestapel veroorzaken, niet van bijzondere beteekenis. Het land is nu eenmaal rijk aan karbouwen en varkens. Het groote getal dieren, bij het doodenfeest, heeft een eigenaardige beteekenis. De doode neemt zijn bezittingen mee, en de erfenis moet hem worden afgekocht. Sawahs hebben voor hem in de andere wereld geen waarde, karbouwen zooveel te meer. De levenden ruilen dus die sawahs in tegen karbouwen en varkens, die den overledene in den dood kunnen volgen. Wie geen buffels heeft, kan ook geen sawahs erven. Erger dan het slachten van honderden dieren en het verzwelgen van half of heel rauw vleesch is wat daarop volgt. Die feesten, welke 3 of 6 of 9 dagen duren — ook daarop beknibbelt terecht het gouvernement — eindigen gewoonlijk in hevige *orgiën*. Deze barbaarsche dingen geschieden in een land, met een welvarende bevolking, die uit voorbeeldige sawah-aanleggers en sawah-bewerkers bestaat en die een eigen methode van caffea arabica te telen tot ontwikkeling heeft gebracht, welke den landbouwkundigen dienst van het gouvernement respect inboezemt. Deze lieden zijn ook handige kooplieden, die van den Chinees de hoogste prijzen voor hun producten weten te bedingen. Zij zijn werkzaam en inschikkelijk, en zij waardeeren het gouvernement, omdat het hun de orde en veiligheid heeft gebracht, welke vroeger zoozeer in hun land ontbraken. Oorlogvoeren is, hoezeer men het ook als edele sport heeft beschouwd, toch blijkbaar iets, dat men niet meer ontbeert, als men ervan af is. Op den duur waardeeren zelfs de ergste kemphanen den vrede als een zegen.

Balikpapan is een gemakkelijke buit voor een beschieting uit zee, gezien de opeengedrongen constructies van steen, metaal en hout, die door haar inhoud louter brandbaarheid zijn. Maar daarom ook is Balikpapan *een veilig politiek object*. Wie er met vijandige bedoelingen de hand op legt, weet dat hij het verwoest zal vinden. En tevens moet hij beseffen, dat de maanden van geduld en inspanning, die het herstel zal kosten, de moeite niet zullen loonen, omdat hij een zoo gelegen terrein ternauwernood tegen onaangename verrassingen van tegenstanders zou kunnen beschermen. Wie zou dan de schending van een neutraliteit, met alle gevolgen van dien, waard vinden?

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

De G.-G. en de nationalisten.

De rede van den Gouverneur-Generaal bij de opening van den Volksraad heeft begrijpelijkerwijze de volle aandacht van de Indonesische volksleiders, de voormannen der verschillende partijen en vereenigingen, gehad en hun zienswijze van het gesprokene komt tot uiting in de commentaren die de Inheemsche pers daarover geeft. Het is wel opmerkelijk dat men aan het gedeelte dier rede dat slaat op de actie der nationalisten, over het algemeen een andere bedoeling toedicht dan er werkelijk uit blijkt. De nationalisten meenen dat het der Regeering o.m. te doen is om hun eensgezindheid te breken door hen in twee kampen te verdeelen, terwijl in werkelijkheid de G.G. o.a. slechts aan de extremisten onder hen te kennen heeft gegeven dat zij niet te ver mogen gaan.

In de *Darmo Kondo*, het nationalistische blad te Solo, van 26 Mei begint de schrijver zijn stuk over dit onderwerp door te zeggen dat de G.G. een waarschuwend woord richt tot de nationalisten, die niet met de Regeering willen samenwerken om hun idealen te verwezenlijken, dat zij achteraf geen berouw moeten toonen indien de Regeering in het belang van de algemeene openbare orde haar goed recht zal doen gelden.

Schrijver vindt het jammer dat de G.G. zich over de nationalisten aldus heeft uitgelaten, heel anders dan in het begin van zijn optreden, toen hij naar hun medewerking streefde. Na het onderdrukken der communistische ongeregeldheden schijnt de Regeering tegen de nationalisten te velde te willen trekken. Ten aanzien van de noncoöperators zal zij waakzaam blijven, omdat de noncoöperatieve activiteit volgens haar volkomen vruchteloos is.

Schrijver vindt het optreden van de Regeering te voorbarig en vergelijkt het met de houding van een vader die, zich met zijn vaderschap niet thuis gevoelende, zijn zoon te gauw vervloekt.

Dan motiveert schrijver zijn meening dat er in Indonesië geen echte en verstokte noncoöperators zijn zooals men die in Britsch-Indië aantreft. De P. N. I., een non-coöperatieve partij, wil zich b.v. nog bemoeien met vraagstukken als de belastingdruk, de exorbitante rechten, dus onderwerpen, die de Regeering raken. Derhalve komt het schrijver ongewenscht voor, indien de Regeering bij voorbaat stelling neemt tegenover deze partijen.

De redactie van het Javaansch-nationalistische blad *Timboel* geeft naar aanleiding van de uitgesproken rede, onder het hoofd „Een volledige terugtocht", een beschouwing waarin bittere teleurstelling uitgedrukt wordt. Gesproken wordt dat de Regeering van koers zou zijn veranderd, dat het politieke verleden van den huidigen Landvoogd een aaneenschakeling is van misslagen, die het vertrouwen in zijn leiding volledig te niet deden, dat de politiek van de Regeering, welke eerst er op gericht was om de nationalisten van de communisten verre te houden, thans de methode toepast van verdeelen-heersch onder de nationalisten enz.

Na deze opsomming zegt zij: „Indien hier te lande wordt opgetreden tegen de nationalisten van eenigerlei richting, dan zullen èn de links gerichte en de „gezonde" nationalisten bedenken dat, zoo zij al sprincipieel gekant waren tegen de „communistische" nationalisten, met het wegvallen van die groep tevens de aanval verplaatst en op hen zelf gericht werd. En dat door een Regeering die weet dat zij met machtsmiddelen alleen op den duur geen bevredigenden toestand kan handhaven!" Hierop laat zij volgen: „Doch die Regeering overwege wel: de politieke actie, in November 1926 fel opgelaaid, moge onder de drukkende asch nauwelijks meer smeulen, wie waarborgt haar tegen wederom opvlammen wanneer ze geleidelijk het wapen der vervolging tegen de nationalisten, tegen de zoogenaamde nationale extremisten richt?

En denkt Z.E. de Graeff dat het vooruitzicht op
een onafzienbaren tijd van knechtschap, de on
zienbare toekomst, die Z.E.'s redevoering ons v
oogen stelt, de nationalisten van eenigerlei richti
tot samenwerking met hem nooden zal? Slechts
dweeë nationalistische ambtenaren zullen z
noodgedwongen onder deze omstandigheden
volgzame Gouvernementsdienaren voordoen."

Na er op te hebben gewezen, dat men geen ov
tuiging vestigt en bevestigt, zonder een fond
realiteiten, waarop ze kan steunen, vraagt schrij
waaruit dan eigenlijk blijkt dat Z.E. aan de d
de historie tot hem gerichte roeping tot bevorder
van de welvaart der Indonesische bevolking geh
geeft.

Na bewijzen te hebben aangevoerd, die het teg
gestelde zouden moeten toonen, merkt de redac
op: „Zoo het dan waar was, dat wij Indonesi
een onafzienbare effectieve leiding noodig hadd
denkt het kleine Nederland dan, dat het uitsluite
er voor in aanmerking komt die te geven? Me
het, dat zijn historische rechten zullen volsta
om het onder alle omstandigheden in die leiding
handhaven, ook tegen den wrok van een volk
dien het zelf heeft opgewekt?" Daarna zinspeelt
blad er op, dat bij een mogelijk nog eens kome
wereldconflict in het verre Oosten, die historisc
rechten van Nederland door andere mogendhed
wel eens niet gerespecteerd zouden kunnen word

In de *Soeloeh Rajat Indonesia* (orgaan der
donesische Studieclub) van Juni, levert „Patri
een uitvoerige beschouwing over de openingsre
waarin hij zegt die rede van groot gewicht te
schouwen, niet omdat de inhoud voor hem nie
is, daar hij, met betrekking tot hetgeen over de
tionalisten gezegd is, niets anders verwacht h
Aangenomen dat de persoon Jhr. de Graeff ind
daad het goede wil en de bevolking wil voort
brengen — daar twijfelen wij niet aan en we h
ben geen reden er aan te twijfelen — maar wann
de belangen van machtige groepen, die grooten
vloed hebben op degenen, die hem de macht in h
den hebben gegeven, hem roepen, ... wat v
macht heeft dan een G.G. van een kolonie, al
zijn liefde voor het overheerschte volk vele ma
zoo groot als die van den heer de Graeff?

Als oprecht nationalist begrijpt schrijver h
goed, dat van een rechtgeaard Nederlander ni
anders te verwachten is dan dat hij de historis
lijn doortrekt, dat hij de beproefde politiek huldi
waarop het overheerschingsgebouw is gezet, n.l.
politiek van verdeel en heersch, c.q. verdee
van de nationalisten in twee kampen: het evo
tionaire en het revolutionaire. Op de eersten h
Z.E. zijn hoop gebouwd, doch niet alle evolu
nairen zijn gematigd. De algemeene oproep
B.O. heeft ons in het gelijk gesteld. Het gewicht
de rede van den G.G. ligt voor „ons" dus hierin,
zij in breedere lagen de oogen heeft geopend, dat
eenheid de ziel is van de nationalistische beweg
om de vrijheid voor het vaderland te herkrijgen

Ieder nationalist, ook de revolutionaire, weet
het nagestreefde doel nog ver in het verschiet
en dat „forceeren" niet het gewenschte gevolg
hebben.

De vraag, of de nationalisten na die verande
richting van de Regeering, hun houding ook m
ten herzien, beantwoordt schrijver ontkennend

Hij eindigt: „Voor ons zijn Gouverneurs-Gener
en staatsinstellingen slechts uiterlijke voorwa
den, die slechts in staat zijn onze houding ten a
zien van een bepaald feit te wijzigen, ten einde
bereiken van ons doel zooveel mogelijk te besp
digen. Ons lot ligt echter in onze eigen hand.
beleid bestaat slechts hierin: dat zoo weinig mo
lijk offers worden gemaakt."

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht

Johannes Rach en zijn werk.

Ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan v
het Kon. Bataviaasch Genootschap van Kuns
en Wetenschappen te Weltevreden op 24 April
is een in leder gebonden prachtwerk uitgegeven
gewijd is aan Johannes Rach en rijk geïllustre
met 60 reproducties van teekeningen van zijn ha

Het voorwoord vermeldt dat deze teekening
welke ons een voortreffelijk beeld geven van
oude Batavia, zijn vervaardigd tusschen 1762
1783 en dat Dr. F. de Haan er eenige van heeft
publiceerd in zijn standaardwerk over Oud-Bata

Johannes Rach, afkomstig van Kopenhagen,
wiens verdienstelijk werk reeds veel eerder de a
dacht was gevestigd — met name bijv. door
heer H. D. H. Bosboom, voor wien het eene gro
voldoening zal zijn dat dit werk thans, in één v
zameling onder algemeene aandacht is gebracht
is in 1762 als kannonier in dienst der Oost-In
Comp. getreden; bij zijn overlijden, te Batavia op
Aug. 1783, bekleedde hij den rang van majoor d
artillerie. Maar over Rach als militair weidt de ui
gave, welke zijn naam vereeuwigt, niet uit; wèl o
zijne verdiensten als kunstenaar, waarvan Me

J. de Loos—Haaxman eene inderdaad diepgaande studie heeft gemaakt. De onderschriften der platen, die vooral topografische inlichtingen verschaffen, zijn geschreven door Mr. P. C. Bloys van Treslong; en verder was bij de uitgave behulpzaam Mevr. W. Fruin—Mees en zorgde de firma Kolff en Co. te Weltevreden voor eene keurige typografische uitvoering van tekst en platen.

Voorloopig zij volstaan met deze aankondiging; we hopen weldra in de gelegenheid te zijn eene beschouwing op te nemen, geschreven door een deskundige, die op de innerlijke waarde van dit prachtwerk het volle licht zal laten schijnen.

De Indische agrarische wetgeving.

Aneta-telegrammen van de maand Mei brachten het bericht, dat te Batavia eene commissie is ingesteld met opdracht de vraag te beoordeelen, of en zoo ja, waarom en in hoever het uit een principieel oogpunt gewenscht moet worden geacht, het *domeinbeginsel* als grondslag voor de Ind. agrarische wetgeving los te laten. Nauwelijks was dit bericht bekend geworden of verschillende pennen zetten zich in beweging om het onwenschelijke van zulk eene diep ingrijpende wijziging van de Ind. agrarische wetgeving aan te toonen. Thans heeft ook Prof. Mr. G. J. Nolst Trenité zijne waarschuwende stem laten hooren en wel in het 25 Juli-Nr. van „Econ.-Statistische Berichten". Volgens zijn oordeel zou het inderdaad geen zin hebben en niet in het belang zijn der bevolking van Indië, in onze beproefde en alom geroemde domeinpolitiek principieele verandering te brengen. Wil men het groote koloniale werk niet schromelijk verwaarloosd zien, dan is er slechts één weg; die weg is niet loslating, maar handhaving van het domeinbeginsel, hoe dan ook gefatsoeneerd.

Verspreide geschriften van Prof. Kern.

De uitgave van Prof. H. Kern's verspreide geschriften, in 1913 ondernomen door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië te 's-Gravenhage, nadert hare voltooiing. Thans is het 15e deel verschenen (evenals de vorige bij M. Nijhoff), bevattende het 3e gedeelte der „Diversen en Nalezing", benevens de door Prof. Kern geschreven Levensberichten.

De Indische Mercuur.

No. 30 (25 Juli). De rietsuikerindustrie in Spanje, door J. van Harreveld. — Economisch overzicht van Ned.-Indië, de Straits Settlements, enz. (ontleend aan het jaarverslag over 1927 van de Nederl. Handel Mij.). — De uitvoer van enkele belangrijke producten uit de Buitengewesten naar Java en Madoera gedurende 1926 en 1927. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een opgave van recente literatuur over landbouw-economie — cacao — kina — koffie — suiker — tabak — thee.

Blaadje voor het Volkscredietwezen.

Uit den inhoud van jaarg. 16, No. 4 (15 April '28). Over den handel in Inlandsche rietsuiker in het gewest Kediri, door A. Robiman. — Coöperatie op Sumatra's Westkust, door R. J. J. Biemond. — Advies omtrent het nut van kasmachines voor Volksbanken, door Fruin.

Id. No. 5 (15 Mei). In memoriam, F. F. W. van der Zande. — Gegevens omtrent credietaangelegenheden in de desa. Verzameld door de adjunct-landbouwconsulenten in het gewest Kediri.

Mededeelingen Dienst Volksgezondheid.

Afl. 2 van deel 17 (1928) bevat een aantal bijdragen waarvan verondersteld wordt dat ze alleen voor medici van belang zijn; op één verhandeling vestigen we intusschen bijzondere aandacht, n.l. die van Prof. Dr. M. U. Thierfelder, welke getiteld is: De bestrijding van granuloma venereum onder de Marindineezen in Ned.-Zuid-Nieuw-Guinea. Dit opstel, getuigend van hetgeen door bestuur, missie en artsen is verricht om paal en perk te stellen aan het uitsterven van den stam der Marindineezen of Kaja Kaja, is verduidelijkt door eenige kaarten en een aantal platen. — Verder zij nog gewezen op de waardeerende woorden, gewijd door Dr. De Vogel aan de nagedachtenis van Dr. Lim Nijat Fa, een bemind geneesheer, overl. te Soesterberg den 12en Juni '27.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 51 (16 Juni '28). Landbouw in Palembang, door Ir. A. H. J. Kroon. — Citronella-olie-industrie (vervolg). — De bereiding van Hevea-pitten tot voeding. — Een kwart eeuw planter (J. C. Asbeek Brusse). Met portret. — Opfokken van kalveren in Indië, door W. A. Schrauwen. — Over koffie. Hare beteekenis voor Ned.-Indië, ziekten, plagen, selectie (overzicht eener voordracht van Dr. Ultée).

Landbouw-Tijdschr. der Ver. v. Landbouwconsulenten in Ned.-Indië.

De Juni-afl. bevat o.m.: Over de batatenexport uit het district Koeningan, door A. H. A. Corts. — Groenbemesting bij den Inlandschen landbouw op Java, door Ir. A. Wulff. — De juiste wijze van Epilachna-bestrijding, door Dr. P. van der Goot. — De symbolen van de metrieke maten en gewichten, door Ir. A. Wulff.

In de rubriek Boekbespreking vraagt A. W. de aandacht voor het onlangs verschenen zesde vervolg (1921-25) van het Repertorium op de koloniale literatuur, samengesteld door Schalker en Muller. Met de ernstig doordachte wijzigingen welke schr. voorstelt voor de indeeling der rubrieken welke op landbouw betrekking hebben, kunnen de samenstellers van een eventueel zevende vervolg hun voordeel doen.

Locale Belangen.

Uit den inhoud van afl. 12 (16 Juni). De belastingvoorstellen der Motorverkeers-Commissie, door Prof. Ir. H. van Breen. — Mag de Gemeenteraad zelf regelen, wanneer de bevoegdheid tot regelen bij plaatselijke verordening aan den Voorzitter is gedelegeerd? door v. Z. — Woekerbestrijding door locale ressorten, door Mr. M. D. de Jong. — Het brandweerwezen in Ned.-Indië (slot), door Broekhuizen.

De Indische Verlofganger.

In het Nr. van 27 Juli schrijft de heer Fred. Oudschans Dentz een artikel (met ill.) over scheepvaart en handel op Suriname in den Compagniestijd. — De hr. S. Kalff houdt eene causerie over Javaansche beeldhouwkunst, zooals van zelf spreekt met een historisch tintje. — Verder bevat genoemd Nr. bijzonderheden (met ill.) over het onlangs gehouden radio-telefonisch kruisgesprek met Indië.

* * *

Enkele algemeene opmerkingen over de groote cultures ter Oostkust van Sumatra, door J. de waard. (In- en Uitvoer. 23 Juli '28).

Some Ramayana-reliefs from Prambanan, Java, by Suniti Kumar Chatterji. With plates. (Rupam, an quarterly Journal of Oriental Art. Nos. 33, 34, Jan.-April '28).

Pioniers-arbeid op de Buitenbezittingen. 20 jaar in de rubber- en klappercultuur. Verzamelde opstellen, foto's, staten, grafieken en kaarten, door „Molensteen". Weltevreden, G. Kolff en Co. 2 dln.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek. No. 56. Jaaroverzicht van den in- en uitvoer van Nederlandsch-Indië gedurende het jaar **1927. Deel I. Java en Madoera. Weltevreden, G. Kolff en Co.**

Voorloopige gegevens en cijfers omtrent de werkzaamheden van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken over het jaar 1927. [Weltevreden, Landsdrukkerij].

De Minahassa, door P. Eibergen. [Historisch-economisch overzicht]. (Tijdschr. voor Econ. Geographie. 15 Juli '28).

Wonderbare redding van Curaçao 1678—10 Mei—1928, door P. A. Euwens. [Verhaal van een Fransche vloot, onder bevel van admiraal graaf J. d'Estrées, welke van plan was Curaçao te vermeesteren, doch door schipbreuk daarin verhinderd werd]. (Nederl. Zeewezen. 20 Juli '28).

De ontdekking van het adatrecht, door Mr. C. van Vollenhoven. Met kaart en portretten. Leiden, E. J. Brill. (Bespreking van dit werk is toegezegd).

23e Jaarverslag der vereeniging „Het Generaal Van Heutsz-Fonds", staande onder bescherming van Z.K.H. den Prins der Nederlanden (tot tegemoetkoming in de kosten van opvoeding en onderwijs van kinderen van militairen, beneden den rang van officier, bij voorkeur van die, welke in Ned.-Indië zijn gesneuveld of aan voor den vijand bekomen verwondingen zijn overleden). Uithoorn, Drukkerij „Lodewegen en Van der Neut". [Dit jaarverslag is verlucht met 4 foto's, betrekking hebbend op de plechtige teraardebestelling van het stoffelijk overschot van generaal van Heutsz].

The first days of the new submarine volcano near Krakatoa, by Dr. J. H. F. Umbgrove. With plates. (Leidsche geologische Mededeelingen. II, afl. 4—5, 1928).

Dans en wajang, door J. Poortenaar. I. De Vorstenlandsche danseressen, de Serimpi's. II. Bali. (Buiten. 1928, bl. 236, 245).

De economische toestand van Suriname, door A. S. J. Fernandes. (Handelsberichten, 26 Juli '28).

* * *

BOEKAANKONDIGING.

Ter bespreking werd ons toegezonden: Nederlanders in het buitenland, 1e jaargang 1928, onder redactie — 96 Jan v. Nassaustraat, Den Haag, — van W. baron Snouckaert van Schauburg en Ph. F. W. Romondt, uitgave firma L. J. C. Boucher, Noordeinde 39a, aldaar.

Deze eerste jaargang wordt door de samenstellers eerbiedig opgedragen aan H.M. de Koningin-Moeder ter gelegenheid van haar 70sten verjaardag en prijkt vooraan met een fraai portret van de jubileerende Vorstin. Het voorwoord is van den heer P. J. de Kanter, Algem. Voorzitter van het Alg. Nederl. Verbond, die er terecht op wijst hoezeer dit samenvattend werk de moeilijkheid uit den weg ruimt verbonden aan het nasporen van personen en instellingen van Nederlandsche herkomst, in den vreemde. De samenstellers zelven toonen dit nog nader aan in hun voorbericht. In een 12-tal paragrafen onderverdeeld zal dit typografisch zeer verzorgd boekwerk, dat met tal van geslaagde foto's verlucht is en in de geliefde oranje-kleur verschijnt, zijn weg ongetwijfeld vinden.

(Ter raadpleging op de leeszaal voor de leden van „Oost en West").

Suriname.

Te Paramaribo is een nieuwe Chineesche Vereeniging opgericht onder den naam „*Chung fa fou Kong.*" Op Woensdagavond, 27 Juni, heeft de inwijding van de lokaliteit der vereeniging plaats gehad in tegenwoordigheid van vele genoodigden, waaronder de Gouverneur.

Twee derden der in Suriname gevestigde Chineezen behooren tot de nieuwe vereeniging.

„*De Surinamer*" van 1 Juli vat de rede van den voorzitter aldus samen:

„De nieuwe vereeniging is opgericht, omdat de oude niet met den tijd meegaat, waardoor de belangen der leden slechts eenzijdig behartigd worden.

De nieuwe zal streven naar 't hoogere en trachten de stoffelijke zoowel als de geestelijke belangen der leden voor te staan."

De Gouverneur beantwoordde de rede en wenschte de vereeniging veel succes toe.

* * *

„*De Surinamer*" van 21 Juni schrijft:

„Per s.s. „Nickerie" is hier gisteren aangekomen de heer J. F. C. Arntz, lid der Eerste Kamer, eigenaar van plantage Voorburg, alwaar hij zijn intrek heeft genomen ten huize van den directeur, den heer Jeuken.

De heer Arntz is vergezeld van zijn echtgenoote."

* * *

In „*De Surinamer*" van 24 en 28 Juni en 1 Juli het reisverhaal van den heer Marcus Schloss, die een reis heeft gemaakt naar de Itany, een der bronrivieren van de Marowijne.

* * *

Wij lezen in „*De West*" van 22 Juni:

„De Sembilan arriveerde Donderdagochtend (21 Juni) tien uur een mijl ten Noordoosten van het Lichtschip, waar onmiddellijk een aanvang werd gemaakt met de overscheping der immigranten op het koloniaal s.s. Prinses Juliana. Deze overscheping liep vlot van stapel, dank zij de genomen voorzorg, om lange bruggen met dubbele leuning te gebruiken.

De gouverneur nam deel aan de inspectie van het transportschip en stelde zich in verbinding met de immigranten, die verklaarden volkomen tevreden te zijn over de behandeling aan boord. De gezondheidstoestand was zeer gunstig.

Ongeveer drie uur des middags was de overscheping afgeloopen en kwart over vijf meerde de Prinses Juliana aan den steiger te Paramaribo. Geen der immigranten behoefde van het schip naar het hospitaal te worden overgebracht.

De Sembilan vertrok 7 Mei van Java, met 441 mannen, 328 vrouwen en 15 kinderen aan boord. Onderweg overleden twee mannen, twee zijn vermoedelijk op Deli gedeserteerd, terwijl één man onder de reis vermist werd, die wellicht over boord gesprongen is.

De immigranten maken, wat hun physiek betreft, een goeden indruk.

De Sembilan is den 21sten Juni vertrokken naar New-York en zal eind Juli wederkeeren naar Suriname, ter afhaling van een transport repatrieerende immigranten."

* * *

Met de saneering is het in Suriname nu ernst. „*De West*" van 22 Juni geeft een uitvoerige beschrijving van het „immigrantendépôt in zijn nieuw gewaad", de gebouwen namelijk waarin de van Java komende immigranten verblijven tot zij naar de plantages vertrekken. Door de aangebrachte radicale verbeteringen kan men zeggen, dat het dépôt aan alle redelijke eischen voldoet.

* * *

In hetzelfde nummer lezen wij:

„Via Albina en Moengo kwamen den 21sten Juni te Paramaribo aan de wereldreizigers da Costa Lo-

pez en Mayondo Matto, twee padvinders uit Bahia (San Salvador) die met New York als doel, een reis langs de kust van Zuid Amerika afleggen, om die via Honduras en Mexico voort te zetten. Zij moeten over het traject van 14250 kilometer zes honderd dagen doen.

Hedenmiddag vertrokken zij naar Georgetown. Voor zoover er een weg over land is, mogen zij niet van andere vervoermiddelen gebruik maken."

* * *

De passagiers van de Nickerie, die den 23sten Juni naar Nederland is vertrokken, hebben het buitenkansje een gansche verzameling Surinaamsche dieren aan boord te kunnen gadeslaan. Onder de verzameling is ook de onlangs gevangen tijger, die op de markt te Paramaribo verkocht werd voor zeventig gulden. De eigenaar er van heeft dus afgezien van zijn voornemen om het roofdier te kijk te stellen. Het is nu naar Nederland gezonden in gezelschap van een hoeveelheid slangen, roofvogels, enz.

* * *

Een honderdjarige. Den 1en Juli was het een eeuw geleden, dat de instelling van den Burgerlijken Stand in Suriname in het leven werd geroepen.

* * *

Onder het hoofd *„petroleumonderzoek in Demerara"*, schrijft *„De West"* van 26 Juni:

„In Demerara is dezelfde vraag als bij ons reeds honderden keeren gesteld: bevat de bodem der Guyana's petroleum in exploitabele hoeveelheden?

Volgens de „Daily Chronicle" van 7 Juni is thans een vennootschap opgericht, die, zooals het blad het uitdrukt, nu of nooit zal moeten uitmaken of er petroleum is. De vennootschap draagt den naam: Demerara Oilfields Limited. Voorzitter is de bekende koopman V. A. Pires, terwijl leiders zijn de heeren A. J. en C. J. da Silva en C. E. Headley.

De vennootschap heeft 55 perceelen land aan de Corantijn, in welk district het onderzoek zal plaats vinden en onderhandelt over het verkrijgen van nog meer land in het grensdistrict.

Het heet, dat de Trinidad Central Oilfields belang stelt in het vraagstuk en onlangs een harer oudste employé's afvaardigde naar Demerara om gegevens ter zake te verzamelen."

* * *

Onder het hoofd *„Duitsche belangstelling voor Surinaamsche cultures"*, schrijft *„De Telegraaf"* van 26 Juli, derde ochtendblad:

„In aansluiting op het bericht in ons Avondblad van 16 September 1927 betreffende de vorming van een syndicaat van Duitsche belangen voor de exploitatie van cultuurmaatschappijen in Suriname, kunnen wij thans over deze plannen nog het volgende mededeelen:

In Augustus van het vorige jaar werd te Berlijn een syndicaat opgericht, waartoe verschillende maatschappijen en personen uit de vroegere Duitsche koloniale wereld toetraden, ten einde de verhoudingen te bestudeeren in Suriname en de mogelijkheden te onderzoeken van de exploitatie van cultuurmaatschappijen in deze kolonie. De oprichting van dit syndicaat was 't gevolg van den maandenlangen arbeid van de heeren H. A. Delss en dr. H. M. A. Krause. Met den steun van den algemeenen directeur van de Westafrikanische Pflanzungsgesellschaft Victoria-Kameroen, W. Kemner, gelukte het hun verschillende vooraanstaande persoonlijkheden uit de Duitsche koloniale wereld voor hun plannen te interesseeren. Daarop volgde in September in opdracht van het „Pflanzungssyndicat für Suriname" de studiereis van de heeren H. Ahrens, oud-directeur van eenige Surinaamsche cultuurondernemingen, dr. H. M. A. Krause, en een technisch expert, den heer J. Loag. De leiding van deze onderzoekingen was in handen van den heer Ahrens. Het resultaat van dit onderzoek was dat aan de leden van 't syndicaat aanbevolen zou worden de exploitatie van cultuurmaatschappijen in Suriname ter hand te nemen.

De financiering van deze plannen is gebaseerd op de schadevergoeding, welke het Duitsche Rijk aan de vroeger in de Duitsche koloniën werkzame maatschappijen voor de geleden oorlogsverliezen uitbetalen zal. Deze schadevergoeding is geregeld bij de op 31 Maart door de Duitsche regeering aangenomen wet. Daar deze schadevergoeding door de Duitsche regeering niet onmiddellijk betaald kon worden, zijn de vorderingen van de belanghebbenden als staatsschulden in het grootboek van de Duitsche Rijksschuld opgenomen. Over deze bedragen zal een rente betaald worden van 6 pCt. en de vorderingen zullen successievelijk in gedeelten worden afbetaald.

Tot het genoemde syndicaat behooren verschillende vroegere eigenaren van Duitsche maatschappijen in de oude Duitsche koloniën. Naar wij vernemen, zullen deze hun vorderingen aanwenden voor de financiering van dit Surinaamsche exploitatieplan. Zoodra dit geschied is, zal een maatschappij opgericht worden, welke de exploitatie

Wissel In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië
Heerengracht 471 AMSTERDAM Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO CARACAS VENEZUELA
Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5008

Incasseeringen
Handelsinformatie
Rembours- en Document,-Crediet

van cultuurondernemingen in genoemd land ter hand zal nemen."

* * *

In het *„Handelsblad"* van 26 Juli een zeer belangrijk artikel van den heer Bruna: *„Onze taak in West-Indië"*.

De schrijver wijst op de uitingen van Amerikaansche bladen en van verschillende personen op zijn reis ontmoet, die verlangen, dat de koloniën van Engeland, Frankrijk en Nederland in West-Indië aan de Vereenigde Staten zullen worden overgedragen. Wij hebben in dit weekblad bij herhaling op die uitingen de aandacht gevestigd.

De heer Bruna eindigt zijn mededeelingen over de bedoelde uitingen met deze waarschuwing:

„Wij zullen — dit mag uit hetgeen hier boven werd vermeld toch stellig worden afgeleid — onze oogen zeer goed open moeten houden en, nog heelemaal afgezien van onze zedelijke verplichting tegenover Suriname en Curaçao, ons bewust moeten toonen van de materieele wenschelijkheid, dat wij van onze West maken wat daarvan kan worden gemaakt, voordat het verlangen daartoe bij anderen te sterk wordt.

De hoofdzaak evenwel is en blijft het feit, dat Suriname onder — en door — ons bestuur is geworden wat het nu is en dat men dus van ons terecht mag eischen, dat wij het opheffen uit de moeilijkheden, waarin het verkeert"......

* * *

Tweede Kamer. Ingediend is een wetsontwerp tot opheffing van de op Surinaamsche landbouwondernemingen rustende schuldplichtigheid, bedoeld in art. 1 der wet van 15 Juli 1913. De toelichting zegt o.m.:

Ter bevordering van de van particuliere zijde toegezegde pogingen om ondernemers in tropische cultures in grootere mate dan tot dusverre voor Suriname te interesseeren, is bij de Surinaamsche begrootingen van 1927 en 1928 in uitzicht gesteld, dat enkele van de thans op landbouwondernemingen in dat gewest drukkende heffingen zullen vervallen. Dit ontwerp is een uitvloeisel daarvan. Tot de bovengenoemde heffingen behoort ook de z.g. „grondrente" op landbouwondernemingen ter zake van kwijtschelding van vorderingen van den lande wegens indertijd verleende voorschotten voor de uitoefening van de bacoven-cultuur en van de daarop verschenen rente.

Door de opheffing van deze schuldplichtigheid wordt prijsgegeven ongeveer *f* 10.000 per jaar. Aan de tenuitvoerlegging van de bovenbedoelde voorziening, voor zooveel die betreft andere hierbij in aanmerking komende heffingen, behoeft geen nadere regeling bij de wet vooraf te gaan.

* * *

Onder het hoofd *„Postzegelnieuws"* schrijft de „N. R. Ct." van 27 Juli, Av.bl. B.:

De nieuwe 22½ cent postzegel voor Suriname, in bruine kleur, is gereed gekomen en zal in Augustus hier te lande aan de speciale loketten voor postzegelverzamelaars verkrijgbaar zijn.

Op de I.T.A. te Arnhem heeft het Ministerie van Koloniën tentoongesteld de druk- en kleinproeven van de in 1927 uitgegeven nieuw-model Surinaamsche plaatdrukzegels van 10 t/m 35 cent en van de binnenkort uit te geven nieuw-model Curaçaosche plaatdrukzegels van 7½ t/m 35 cent. De Curaçaosche zegels zijn gereed voor zoover betreft de waarden van 20, 25 en 30 cent, welke reeds in Curaçao zijn uitgegeven en spoedig hier verkrijgbaar zullen zijn. Die van 15 en 35 cent zijn 5 Juli j.l. verzonden en zullen in Augustus hier te lande verkrijgbaar worden gesteld.

Curaçao.

De middelen.

De middelen blijven stijgen. In het eerste kwartaal 1928 werd opgebracht aan belastingen *f* 757.629 en aan inkomsten van onderscheiden aard *f*384.395, waardoor hetzelfde tijdvak van het vorige jaar met bijna *f* 300.000 en het ¼ der raming voor het loopende jaar met *f* 250.000 werd overschreden.

Meer dan het eerste kwartaal van 1927 bracht op: invoerrecht *f* 60.000, gedistilleerd-accijns *f* 90.000, inkomstenbelasting *f* 60.000, posterijen *f* 12.000, „draadlooze" *f* 13.000, Curaçaosche bank *f* 20.000, loodsgelden *f* 35.000. Minder brachten overdrachtsbelasting en successiebelasting *f* 7000, uitvoerrecht *f* 4000, telefoon *f* 5000, openbare gezondheidsdienst *f* 2500.

De *Amigoe* laat op de mededeeling van het venstaande volgen:

„Totaal is er een opbrengst der middelen, ge rende het eerste kwartaal, van *f* 1.142.024, te *f* 859.632 verleden jaar, en een raming *f* 899.400, waarbij ingesloten *f* 50.000 uit leening verkrijgen. Een toeneming dus van ruim *f* 282. terwijl, vergeleken met de raming, de opbren een batig saldo aanwijst van ruim *f* 252.000, daar er niet geleend behoeft te worden, nog *f* 50.000 verhoogd kan worden."

Landstelefoon.

In verband met de daling der inkomsten van telefoon is misschien van beteekenis, dat de K niale Raad, die bij de behandeling der begroo reeds geklaagd had over de onvoldoende werk van dezen dienst, aanleiding gevonden heeft schriftelijke klacht tot den gouverneur te rich De klachten omvatten gevallen van het hooren andere gesprekken, van verkeerde aansluitin van het vruchteloos bellen, van het verflauwen het geluid gedurende een gesprek.

Die gevallen „zijn nu meer dan ooit", schrijft Raad. Tot dusver heeft de landstelefoon niet aan bij de instelling en sedert opgewekte verwach gen beantwoord.

Het woningvraagstuk.

Men herinnert zich, dat in de Eerste Kamer de klachten over woninggebrek door den mini is verklaard, dat de toestand niet zoo ernstig dat bijzondere maatregelen van bestuurszijde dig waren. Gezien het feit dat de C. P. I. M. ruime schaal woningen voor haar employé's bo en het Bestuur voor zijn politietroepen, achtte minister een bijzondere commissie voor het ningvraagstuk niet noodig.

Hierover schrijft de *Amigoe*:

„Als wij tegenover deze ontnuchterende ver ring, die werkt als een koud-waterstraal, de n tere feiten plaatsen, dan komen wij tot een ge andere conclusie; dat n.l. het vraagstuk op C çao nog even urgent is als enkele jaren gele en op Aruba urgenter dan ooit."

Het blad herinnert er verder aan, gelijk wij reeds deden, dat het rapport der commissie 1924 niets heeft uitgehaald, evenmin als het der gouvernementsambtenaren van 1927. En het beroep op de C. P. I. M. betreft, becijfert *Amigoe* uit officieele gegevens, dat door deze in tot Mei 1928 54 woningen gebouwd heeft, wijl het personeel met 131 man toenam, en volgt:

„Hierbij komt nog, dat de staf der C. S. M. einde '26 uit 211 personen bestond, einde '27 leden telde, welk getal tot Mei dezes jaars aangegroeid tot 299. De gehuwden hiervan he hun woningen in Willemstad.

Of dus door den gestadigen woningbouw op gropont meer en meer woningen in Willemstad vrijgekomen, valt bij het gestadig toenemen het aantal employé's en van den staf der C. S zeer te betwijfelen. Voorloopig zou men met reden kunnen concludeeren tot het tegendeel. de bouw der politiewoningen zal hierin geen betering brengen, daar zij uiteraard bestemd voor de gehuwde politiemilitairen die uit Hol reeds zijn uitgezonden en nog zullen uitgezon worden.

Dit voor Curaçao.

En voor Aruba heeft men genoeg aan de klaring van den Gouverneur, dat de reeds best de woningnood er nog grooter geworden is, w om dan ook bij het bestuur het plan bestaat om ningen te bouwen voor zijn ambtenaren. Dat huiseigenaren aldaar niet schromen om de pr in eens, en zelfs bij herhaling met 100 % te hoogen, zooals Z. E. de Gouverneur in zijn ningsrede verklaarde, is maar al te waar. Ons gevallen bekend van verhoogingen van 10 tot gulden, van 25 tot 250 per maand. Laat de e prijs voor normale omstandigheden laag, missch te laag geweest zijn, de thans geldende is ex tant hoog."

Errata!

De Prins van 23 Juni l.l. geeft op het titelb eenige foto's van de I.T.A., geflankeerd door de tretten van de gouverneurs van Ned.-Indië en Suriname; die van Curaçao ontbreekt.

 Voor aankoop VILLA, HEERENHUIS of GROND: Inl. J. P. v.d. BURG, Emmastr. 67, Den Haag, Tel. 71885

Uit den Verren Vreemde.

Nieuwe practijk van lijdelijk verzet in Britsch-Indië.

Over hetgeen zich in het noorden van Britsch-Indië thans afspeelt, gaf *Het Vad.* van 25 Juli een goede uiteenzetting, waaraan wij 't hier volgende ontleenen:

De revolutionnaire actie heeft plaats in district Bardoli, behoorende tot de provincie, waarover de gouverneur van Bombay, Sir Leslie Wilson, het gezag voert.

Daar is namelijk het passieve verzet, genaamd „satyagraha", in toepassing gebracht.

Bardoli stond steeds vooraan in deze zaak. Toen in 1921 het Indische Nationale Congres op aansporen van Gandhi besloot tot een campagne van „massale burgerlijke ongehoorzaamheid", werd tegelijk vastgesteld, dat dit verzet zou beginnen den 23sten November van dat jaar in het district Bardoli.

Thans is in Bardoli opnieuw de satyagraha afgekondigd, onder leiding van Vallahbai Patel, broeder van V. J. Patel, voorzitter van de Indian Legislative Assembly, het officieele parlement van Britsch-Indië.

De aanleiding tot deze satyagraha is de volgende: enige maanden geleden werd een nieuwe taxatie van de landerijen in Bardoli ondernomen met het gevolg, dat de belasting, welke er van betaald moest worden, verhoogd werd. In den Wetgevenden Raad van Bombay is toen, tevergeefs, door de Indische leiders getracht een stemming tegen dezen regeeringsmaatregel te verkrijgen; een desbetreffend voorstel werd met 44 tegen 35 stemmen verworpen. Vallabhai Patel vond hierin een aanleiding tot zijn actie tegen passief verzet. Hij wist een voortdurende propaganda in Bardoli te leiden, die de dorpelingen er van overtuigde, niet langer belasting te betalen. Een „no-tax" campagne over het geheele district. Patel wordt beschreven als iemand, die de rol van Lenin wil spelen; hij verlangt geen compromis, hij wil opstand, een revolutionnair bewind vestigen. In de dorpen wordt hij als een held vereerd, vrouwen bezingen zijn roem, in liederen, opwekkend tot verzet tegen de regeering, geven de mannen en vrouwen van Bardoli te kennen, dat zij bereid zijn te sterven voor de goede rechtvaardige zaak.

Er heerscht een ijzeren tucht onder deze opstandigen. Overdag staan knapen, 's-nachts mannen op wacht aan den ingang der dorpen, om de nadering aan te kondigen van de beambten, die het land, waarvoor men geen belasting wil betalen, in beslag komen nemen. Eerst ging dat aankondigen met trommels, toen dat verboden was met fluiten en later met signalen met de hand.

En wanneer dan het land in beslag genomen was, dan hielp het nog niets De oorspronkelijke eigenaars gingen eenvoudig voort er op te werken en de dorpsambtenaren, geïsoleerd, konden er niets tegen doen, moesten zich terugtrekken; sociale boycott bleek sterker dan regeeringsmacht.

Het gevaar van deze beweging schuilt niet zoozeer nog in wat in dat kleine deel van Indië gebeurt. Maar hierin, dat Bardoli door de revolutionnairen beschouwd wordt als een proef. Slaagt 't hier, dan zal de propaganda voor heel het land met dit krachtige argument kunnen werken, dan is het einde niet te zien. Grijpt daarentegen de regeering met kracht in, zet ze den leider Patel in de gevangenis, dan komt, zoo hopen de revolutionnairen, heel Indië in verzet, dan zal Gandhi weer uit zijn afzondering komen, zelf de leiding nemen van de beweging, die zoo geheel naar zijn eigen voorschriften is opgezet. Zoo is de berekening van Patel geweest.

De regeering van Bombay, met name Sir Leslie Wilson, begreep dit. Men wachtte eerst nog af in hoeverre Patel zou slagen. Maar toen bleek, dat inderdaad de groote meerderheid in Bardoli achter hem stond en de maatregelen, door de wet voorgeschreven, zooals hierboven uiteengezet, hun doel misten, was Wilson gedwongen tot krachtdadiger optreden.

Eerst deed de gouverneur een poging in contact te komen met de eigenaars zelf. Op een bijeenkomst te Soerat stelde hij den vertegenwoordigers het volgende voor: een speciaal onderzoek naar de beweerde onjuiste berekening door de autoriteiten, indien de belasting onverwijld werd betaald en de beweging tegen de betaling werd gestaakt; het verschil in opbrengst tusschen de oude en de nieuwe zou door de schatkist tot na den afloop van het onderzoek in bewaring worden gehouden.

Op deze voorstellen antwoordde Patel, dat zij volstrekt onvoldoende waren; hij zou enkel genoegen nemen met een officieel onderzoek door een commissie, waarin de bevolking behoorlijk vertegenwoordigd was en op voorwaarde, dat de gevangen genomen boeren in vrijheid werden gesteld; het land, dat wegens het niet betalen der belasting in beslag genomen werd, teruggegeven en alle andere straffen kwijt gescholden werden.

Nu aldus een overeenkomst onmogelijk is gebleken, heeft de gouverneur in een rede, Maandag 23 Juli gehouden in den wetgevenden Raad van Bombay, den opstandigen een ultimatum gesteld.

Hij stelde een termijn van 14 dagen: dan moesten de vertegenwoordigers van Bardoli zeggen of zij het aanbod der regeering al of niet aanvaarden. Ik ben verplicht, zoo sprak hij, zonder omwegen te zeggen dat, indien deze voorwaarden niet aanvaard zijn en een schikking niet is getroffen, de Regeering, teneinde de wet te doen eerbiedigen, elken stap zal nemen, dien zij wenschelijk en noodig acht."

Dat Patel toe zal geven is niet waarschijnlijk. Alles hangt er van af, of de mannen van Bardoli hem blijven volgen.

Tot zoover hetgeen wij aan *Het Vad.* ontleenen. Een ultimatum van 14 dagen gunt wel geruimen tijd aan de tegenpartij om zich krachtig voor te bereiden.

Amerika's voogdij over Panama.

Kellogg's ontwerp tot uitbanning van den oorlog beoogt den oorlog uit te sluiten als dwangmiddel bij de oplossing van onderlinge staatkundige geschillen. De beteekenis hiervan, practisch en moreel, mag niet onderschat worden. Waar men tot nu toe bij elk conflict, dat een bedenkelijke scherpte aannam, diepgaande belangen betrof of nationale gevoeligheden raakte, de vrees voelde opkomen voor een oorlogsmogelijkheid, zal men minder spoedig ongerust behoeven te zijn, zal men er op mogen rekenen, dat in beginsel besloten is, niet meer tot een oorlog over te gaan. Het recht op verdediging blijft onbekort, en — dat is rekbaar.

Behalve dit voorbehoud zijn er ook andere uitgesproken, of tusschen de regels van het verdrag gelezen. Zoo het recht om in te grijpen op de wijze zooals Japan in China heeft gedaan en doet, en zooals de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, dezelfde dus die den stoot hebben gegeven tot het verdrag, dat 27 Augustus a.s. te Parijs zal worden onderteekend, dit in Nicaragua doen, en — thans dreigen ook in Panama te gaan doen. Deze manier van ingrijpen heet dan geen oorlog meer. Kan de optimist zich in alle oprechtheid verheugen over hetgeen thans te Parijs gewonnen zal worden, de pessimist zal, als de Japansche-, de Amerikaansche gedelegeerden daar hun handteekening zetten, en als de andere aanwezigen daar zullen instemmen met het „nooit meer oorlog!", de pessimist zal, China, Nicaragua, Panama indachtig, verzuchten: de oorlog is uitgebannen, maar het vechten gaat door.

't Nieuwe bericht waarop wij doelen luidt: De diplomatieke medewerker van de „Daily Telegraph" is van meening, dat binnen afzienbaren tijd rekening zal moeten worden gehouden met een ingrijpen der Vereenigde Staten in Panama, in welk land Amerika groote belangen heeft omdat het bekende kanaal er doorheen gaat.

De oorzaak van het vermoedelijk ingrijpen zal deze zijn: De leiders van de Oppositie-partij Porrista hebben den Amerikaanschen autoriteiten verzocht contrôle op de Presidentverkiezingen uit te oefenen, gelijk dit in Nicaragua het geval is geweest. De regeering van Panama heeft daarop 116 aanhangers van Porrista gearresteerd.

Wilde dieren in Britsch-Indië.

In het afgeloopen jaar zijn in Britsch-Indië 2285 menschen door wilde dieren gedood, tegen 1955 in 1926. Telt men echter het aantal menschen erbij dat door slangenbeten is omgekomen, dan komt men tot een totaal van ruim 22.000.

Tijgers doodden 1033 menschen, luipaarden 218, wolven 465, beren 78, olifanten 56, hyena's 12, krokodillen 136, wilde varkens 85 en jakhalzen 41 menschen. Door slangen kwamen 19.724 menschen om, iets minder dan in 1926. Dit zijn de officieele cijfers, de werkelijkheid zal nog wel erger zijn.

Daartegenover werden 25.612 dieren afgemaakt, o.a. 1368 tijgers, 4390 luipaarden, 2738 beren, 2439 wolven. Voorts werden 57.116 slangen gedood.

Aan belooningen voor het dooden van gevaarlijke dieren werd een som van 140.000 ropijen betaald.

Handel in meisjes.

In het weekblad van de Nederlandsche kolonie in Argentinië wordt een ernstige beschuldiging geuit tegen de politie, die in haar corps o.m. vele elementen heeft, die met de handelaars in meisjes en vrouwen samenwerken.

Men weet, dat de Zuid-Amerikaansche republieken een der voornaamste afzetgebieden zijn van de levende koopwaar. Men belooft de meisjes gouden bergen en lokt haar onder voorspiegeling van met goud betaalde betrekkingen mee naar de Zuid-Amerikaansche steden.

Een groot gedeelte van dit werk kan niet anders gedaan worden dan met medeplichtigheid van politie-ambtenaren. Op dit laatste gebied is thans officieel een nieuwe industrie aan het licht gekomen: het verschaffen van documenten ten bate van handelaren in vrouwen en meisjes. De techniek is, volgens wat thans aan het licht gekomen is, aldus: de handelaar in blanke slavinnen vervoegt zich met de portretten van zijn „waar" op het sub-agentschap. Dit staat in verbinding met een politiebeambte, die met deze portretten zich de „cédulas de indentidad" verschaft. Deze worden afgeleverd — kosten zijn 50 tot 100 pesos per stuk — maar zijn dan nog niet voorzien van handteekening en vingerafdruk. De „Cédulas" worden afgedragen aan de handelaren in blanke slavinnen; deze zenden ze naar de inschepingshaven hunner industrie, daar worden de cédulas voorzien van vingerafdruk en handteekening en het slachtofffer kan verscheept worden met een document, dat eigenlijk volkomen in orde is. Au besoin wordt bij deze gelegenheid natuurlijk ook de leeftijdsopgave van het slachtoffer vervalscht.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Breda en Omstreken.

Als secretaris der afdeeling Breda is vanaf 10 Juni j.l. opgetreden de heer J. Rienstra, Baronielaan 285.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

De Algem. Secretaris-Penningmeester der Vereeniging is van 12 Juli tot 6 Augustus afwezig.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.

J. van Dalfsen, Onderwijzer b. h. O.L.O., Den Hulst (O.).

Mr. K. E. Breslau, Anna van Hannoverstraat 28, 's-Gravenhage.

Mr. J. van Schaijk, Bazarstraat 8, 's-Gravenhage.

B. A. Bruins, Thorbeckestraat 8, Leiden; na 27 Juli: Bellingwolde.
Allen administratief ambtenaar bij het Binnenl. Bestuur.

J. Rusconi, Candidaat gezaghebber b.h. Binnenl. Best., Merwedekade 88a, Utrecht.

J. A. Klaren, Onderwijzer b.h. M.U.L.O., Ellinkwijk, Utrecht, Amsterdamschestraatweg 805 B.

M. Hagenaars, Onderwijzer bij het O.L.O., Nederweert.

H. C. Zoetmulder, Leeraar i. d. Fransche taal en letterkunde bij het O.M.O., Minderbroederssingel 48, Roermond.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

Ir. W. Zwaan, Leeraar aan de Algemeene Middelbare School te Djokjakarta, Koningin Wilhelminalaan 478, 's-Gravenhage.

J. Buist, Hoofdagent 2e kl. b. d. Veldpolitie te Djotirogo, p.a. J. Blauwbroek, Veenhuizen II.

J. C. Raalder, Onderluitenant der Infanterie, Berg en Dal bij Nijmegen.

Th. van Ardenne, Majoor der Infanterie, Hollanderstraat 9, 's-Gravenhage.

J. de Vries, Onderluitenant der Mil. administratie, Baffiusstraat 31(I), Amsterdam.

Tj. H. Lankamp, Officier van Gezondheid 2e kl., Gr. Hertoginnelaan 231, 's-Gravenhage.

A. E. Lefeber, Ambtenaar 3e kl. b. d. Inv. en Accijnzen, Rechlinghausen Börsterweg 55, Duitschland.

M. Th. Breunese, Ambt. 3e kl., v. Hoornbeekstraat 14, Den Haag.

R. v. d. Groen, Chem. assist., Kon. Wilhelminalaan 206, Voorburg.

K. Kuiper, Godsdienstleeraar van de Prot. Gemeente te Tjimahi; Huis ter Heide, Villa Wilmar.

G. J. Bazendijk, Tijd. wnd. commies 1e kl. bij de P.T.T.; Pauwstraat, Amersfoort.

J. L. P. Zondag, Opperhoutvester bij het Boschwezen; Lawicksche Allee 19, Wageningen.

W. Prins, Loods 1e kl. te Balikpapan; Kanaalstraat 36, Vlissingen.

J. J. van der Eijk, Directeur 1e kl. bij het Gevangeniswezen; Voorstraat 8, Den Briel.

G. de Roo, Commies 1e kl. bij den P.T.T.-dienst; Dacostastraat 35(III), Amsterdam.

J. Attinger, Hoofdtypiste bij het Hoofdbestuur der P.T.T.; Danckertstraat 49, 's-Gravenhage.

J. G. Duijvetter, Ambtenaar van het toezicht op de opvoeding van jongelieden; Waltherlaan 3, Bussum.

H. K. Otten, Hoofdopzichter bij den Waterstaat en 's Lands B.O.W.; Pensmarkt 10, 's-Hertogenbosch.

N. Baljet, Kascontroleur bij de S.S. en Tr.; Potterstraat 20bis, Utrecht.

P. J. G. Weijne, Inspecteur van Financiën, hoofd der inspectie Peka; Thomsonlaan 238, 's-Gravenhage.

Mr. Carl von Meyenfelt, Lid van den Raad van Justitie te Makasser; 2e Oosterparkstraat 217huis, Amsterdam.

H. H. Zür Kleinsmiede, Onderwijzer der 1e kl. bij het O.E.L.O.; Spanjaardlaan 109, Leeuwarden.

J. Hanke, Vakman, burgerlijk ambtenaar bij den Militair Geneeskundigen Dienst; Weenen, VII, Lerchenfelderstr. 143.

Mej. M. I. Herz, Verpleegster 1e kl. (röntgenzuster) bij den Hospitaaldienst; Franzensbad, Villa Böhm 37, Tjecho-Slowakei.

A. Th. Brückner, Technisch ambtenaar 1e kl. bij den P.T.T.-dienst; p/a. Ned. Handel Mij. te 's-Gravenhage.

K. A. Venselaar, Onderwijzer der 1e kl. b.h. O.E.L.O., Daniël Willinkplein 2, Amsterdam (Z.).

P. G. Adriaanse, 1e Officier b. d. Gouvernements-Marine, W. de Zwijgerlaan 11, Oegstgeest.

TER OVERNAME
HOENDERTUIN „DE ZONNEBLOEM"
WIESSEL - APELDOORN
Rendeerend, modern geoutilleerd hoenderpark; 500 kippen; charm. buitenhuis; 9000 M2. grond; 120 vruchtboomen; zeer fraaie tuin; mooie omgeving; aangenaam middel om m. bescheiden kapitaal ruim buiten te wonen. Dagelijks te bezichtigen. Telefoon 1052. 5671

FIRMA AUG. SAVELKOUL
AMSTERDAM
BATAVIA BANDOENG SEMARANG AMSTERDAM ASG
HET BESTE ADRES VOOR
INDISCHE UITRUSTINGEN
PALM BEACH
COSTUMES

DE OUDST GEVESTIGDE A° 1885
POSTZEGELHANDEL 5584
Fa. C. J. H. ROOTLIEB & Co.
HEERENGRACHT 8
Tel. No. 11333 - Den Haag
Vraag onze nieuwste Prijscourant - Postzegels
Postzegelalbums - Benoodigdheden 1927-28

JAPONNEN EN MANTELS
DIRECT UIT PARIJS
worden rechtstreeks af fabriek aan particulieren geleverd door
MAISON CH. D. BERANT
WAGENSTRAAT No. 116 A - DEN HAAG
Telefoon 10974
ALLE PRIJZEN ZIJN EN GROS BEREKEND
GROOTE KEUZE JAPONNEN EN MANTELS
— IN CONFECTIE EN NAAR MAAT —
Desgewenscht worden op verzoek collecties aan huis ter bezichtiging bezorgd.

SCHEVENINGEN
Kinderpension „MARCORATA"
Genoeglijk tehuis voor langer of korter verblijf. Toezicht op studie. — Uitstekende scholen. Geneesk. toezicht: Dr. S. Simons, Kinderarts. Dir.: Mej. J. C. M. Smits, Zeeweg 2, Tel. 53000.
Prospectus op aanvrage
De Heer J. Stamperius, Oud-Schoolopziener te Bilthoven, is bereid inlichtingen te verstrekken.

Zadel- en Koffermakerij 5649
J. B. PAS Jr. - ARNHEM
Bloemstraat 70
Levering van alle soorten Hut- en Mailkoffers.
Reparatie-inrichting.
Aanbevolen voor de Vereeniging „Oost en West".

Hotel-Restaurant VELSERBEEK
VELSEN, TELEFOON No. 504
5621
RUSTIG VERBLIJF :: PRIMA KEUKEN
Aanbevolen Adres voor „Oost en West"

G. A. Endert, Hoofdopzichter b. d. Waterstaat en 's Lands B.O.W., Marconistraat 82, 's-Gravenhage.
M. Nederkoorn, Werktuigkundige b. d. S.S. en Tr., Linschotenstraat 63, Haarlem.
Ds. K. Kostelijk, Predikant b. d. Prot. Gemeente te Medan, p.a. Mevr. de Wed. Kostelijk, Broek op Langendijk.
Th. Smith, Ondercommissaris van Politie, Trompstraat 308, 's-Gravenhage.
Mej. C. J. L. Thijs, Hoofdtelefoniste 1e kl. b. h. Telefoonkantoor te Weltevreden, Van Boetzelaerlaan 111, 's-Gravenhage.
C. J. Haagen, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Geestbrugweg 59, Rijswijk (Z.-H.).
C. Mages, Hoofdopnemer 1e kl. b. h. Boschwezen, Van Weede van Dijkveldstraat 41 te 's-Gravenhage.
W. F. de Groot, Controleur 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Leidsche Vaart 66, Haarlem.
J. J. N. van Ree, Leeraar b. d. H.B.S. te Soerabaya, Buijs Ballotstraat 4, 's-Gravenhage.
J. F. Labohm, Opperhoutvester b. h. Boschwezen, Bocholt (Westfalen), Nordstrasse 20.
P. J. Holman, Telefoonambtenaar 1e kl. b. d. P.T.T., Emmastraat 11 (I), Amsterdam.
H. A. van Neder, Kapitein der Infanterie, Laan van Meerdervoort, 's-Gravenhage.
I. Kosman, Majoor der Intendance, Boulevard 29, Velp (Geld.).
G. van Zon, Onderluitenant der Infanterie, Heemskerkstraat 19, Nijmegen.
G. L. Buillab, Dir. Off. van Gezondheid 2e kl., Stadhoudersplein 106, 's-Gravenhage.
J. J. van Cattenburch, Adj.-Inspecteur bij den P.T.T.-dienst; Havenstraat 4, Wageningen.
Mej. C. Plantema, Commies bij het Hoofdbestuur der P.T.T.; Van Weede van Dijkveldstraat 35 te 's-Gravenhage.
Mej. M. H. Plantema, Commies bij het Hoofdbestuur der P.T.T.; Spoorstraat 100, Leeuwarden.
Mej. S. A. Voerman, Commies bij het Hoofdbestuur der P.T.T.; Molenstraat 49, 's-Gravenhage.
Mej. J. L. Buyter, Commies bij het Hoofdbestuur der P.T.T.; Andries Bickerweg 4, 's-Gravenhage.
B. D. Wageman, Politie-opziener in de res. Soerabaya; Bellemijplein 22huis, Amsterdam.
Mej. K. Kedde, Typiste 1e kl. bij het Hoofdbest. der P.T.T.; Johannes Vijghstraat 48, Nijmegen.
K. L. Camerik, Ambtenaar 1e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen; Sieboldtstraat 6, Leiden.

Fa. W. J. GUNTERS & Co.
Badhuisstraat 160 - Scheveningen - Tel. 50481
LIKEURSTOKERIJ-DISTILLEERDERIJ
„DE VUURTOREN" 5665
Prima waar, matige prijzen. 't Oude bekende adres

Mej. E. Schep, Verpleegster der 1e kl. te Tjimahi; C... meliastraat 16, Hilversum.
H. O. Wück, Hoofdagent van Politie 1e kl. in de r... Soerakarta; Ploegstraat 28, Amsterdam (O.).
K. P. Harting, Ass.-resident bij den Alg. Bestuursdie... in de Prov. West-Java te Tjiandjoer; Gr. Her... ginnelaan 103, 's-Gravenhage.
A. T. Keen, Directeur der Prins Hendrikschool te W... tevreden; p/a. van Weede van Dijkveldstraat ... 's-Gravenhage.
H. Koolhoven, Directeur der H.B.S. te Semarang; Ra... gate (Engeland), 74 Crescent Rd.
W. H. de Jonge, Onderwijzer der 1e kl. bij het O.E.L.O., Veemarktstraat 32a, Groningen.
J. Ch. Ungerer, Alg. ontvanger 2e kl. van 's Lands... te Bandjermasin; Halleystraat 7a, 's-Gravenhage.
Mej. C. G. Bergamin, Onderwijzeres der 3e kl. bij ... O.E.L.O.; Regentesselaan 22, 's-Gravenhage.

MET PENSIOEN.

Mej. J. J. G. Beddigs, Hoofdverpleegster bij het Kra... zinnigenwezen; Prinses Mariannelaan 257, Voorbu...
J. B. van der Poll, Majoor-titulair der Artillerie; p... A. R. Kuipers, Stadhoudersplein 49, 's-Gravenha...
D. J. Alberti, Majoor der Artillerie; p/a. Mej. L. C. Alberti, Zaandijk.
J. B. A. Back, Onderluitenant der Infanterie; Pieter ... Hooghlaan 83, Hilversum.

SURINAAMSCH AMBTENAAR MET VERLOF.

A. J. Chateau, tijdelijk Leeraar aan de Hendrikschool ... Paramaribo, 3e Helmersstraat 64 hs., Amsterdam.

MET PENSIOEN.

W. C. Drijver, Gezaghebber b. d. Gouvernements-Mari... Zwaluwlaan 2, 's-Gravenhage.

MAG. ESCEHA, LAAN V. MEERDERVOORT 5...
REIS NOOIT ZONDE...
Verbanddoos, Waterverband en Koortsthermometer
in groo... keuze b... ons voo... handen...
DEN HAAG - TELEFOON 318...

Mutatiestaat van 25 Juli tot 1 Augustus.

Nieuwe Leden: — Geïntroduceerd door:

A. D. Baart, Leeraar K.W. III S., Den Haag, Sneeuwbalstraat 89. ƒ 5. — Secretaris Afd. Den Haag.
M. H. E. Sachse, Schout-bij-Nacht-tit. b. d., Den Haag, Galileistraat 21. ƒ 5
F. H. A. Greve, Oud Kapitein ter Zee, Wassenaar, Zijdeweg 40. ƒ 5.
E. Vonck, Werktuigkundig Ingenieur, Directeur Technisch Bureau Hellendoorn, Scheveningen, Doornstraat 14. ƒ 7.50.
H. P. Winkelman, Oud Hoofdofficier van Administratie Kon. Mar. Den Haag, Viviënstraat 66. ƒ 5.
C. J. J. Beynen, Oud Kapitein Luit. ter zee, Den Haag, Ernst Casimirlaan 21. ƒ 5.
(Sachse t/m Beynen:) Eigen aanmelding.
Mr. J. G. Roobol, Enschedé, Oldenzaalschestr. 135. ƒ 5. — den heer J. P. Warnaars te Enschedé.

Afschrijven:

Dr. A. P. de Groot, Arnhem, Bergstraat 1.
Mevr. M. van Eek, Heemstede, Zandvoortschelaan.

Adresveranderingen:

G. H. van den Berg, Inspecteur 1ste klasse b. d. Raad van Arbeid, Amersfoort, van: Barchem Wuytierslaan 62, naar: Utrechtscheweg 121.
H. H. Hamming, van: Apeldoorn, Koningin Hortenselaan 13, naar: Heemstede, Binnenweg 88. ƒ 5 (Afdeeling Haarlem).
Mevrouw C. E. van Balen-Klink, Arnhem, van: Coehoornstraat 11, naar: Amsterdamsche Weg 154.
Jhr. Mr. J. J. E. van den Brandeler, van: Arnhem, Zijpendaalscheweg 59, naar: Velp (Gld.) (afd. Arnhem).
G. A. Menalda, Inspecteur van Financiën O.-I., van: Gorredijk (Fr.), naar: Apeldoorn, Regentesselaan 42. ƒ 5.
W. Eichelberg, Oud-Hoofdmachinist J-C-J-lijn, van: Utrecht, Rijnlaan 152bis, naar: Den Haag, van Slingelandtstr. 138. ƒ 5.
Mevrouw F. P. Kluit-Kist, van: Nijmegen, Jozef Israëlstraat 1, naar: Den Haag, Stokroosplein 3. ƒ 5.
C. C. Krieger, Conservator Rijks Ethn. Museum te Leiden, van: Den Haag, Sweelinckstr. 63, naar: Oegstgeest, villa „Adrienne", Koninginnelaan 14. ƒ 5 (afd. Leiden).
B. A. Bruins, Adm. Ambt. B.B., van: Leiden, Thorbeckestraat 8, naar: Bellingwolde (Gr.)
J. N. van Ruyven, Civiel Ingenieur, van: Den Haag, Zeestraat 48, naar: Eindhoven, Vestdijk 25. ƒ 5.
P. J. Ketting Olivier, Oud Ass.-Resident, Den Haag, van: Ieplaan 9, naar: Viviënstraat 38.
D. G. Stibbe, oud-Regeeringscommissaris, van: Zürich naar: Den Haag, Hooge Wal 2. ƒ 5.
Mevrouw G. F. J. van Aalst-Koopman, van: villa „... merrust", Heuvelweg 11, Oosterbeek, terug na... Den Haag, Thomsonlaan 58.
A. W. E. Weijerman, Oud Directeur H.T.M., van: D... Haag, Jan van Nassaustraat 90, naar: villa „W... dijm" te Epe (Gld.) ƒ 5.
K. Hidding, Litt. Drs., van: Den Haag, Anemoonstr... 146, naar: Voorburg, Koningin Wilhelminalaan 2...
Mr. K. E. Breslau, Adm. Ambt. B.B., van: Scheveni... gen, Bosschestraat 144, naar: Den Haag, Anna ... Hannoverstraat 28.
E. H. de Nijs Bik, Ass.-Resident, Den Haag, van: Riou... straat 142, naar: Statenlaan 110.
B. Hulshoff, President v. d. Weeskamer m. v., va... Buenos Aires, naar: Den Haag, 't Hoenstr. 17. ƒ 5.
D. Heuvelink, Algemeen Ontvanger, van: Djambi, na... Den Haag, p. a. Secretaris Ver. van Verlofgange... van Weede van Dijkveldstr. 41. ƒ 5.
Mr. B. Th. A. Westerouen van Meeteren, Gouv.-Secr... taris, van: Den Haag, Jan van Nassaustraat 39, na... Buitenzorg.
B. B. Faber, thans: Secretaris v.h. Gouvernement Oo... Java te Soerabaja.
Mr. R. Siegenbeek van Heukelom, Voorzitter Landra... van: Padang, naar: Fort de Kock.
G. N. Verhoeckx, Eur. Sergeant, van: Ternate, na... Garnizoens-bataljon der Molukken, Detachement ... nana (Soela-eilanden).
Mr. H. J. Matthes, oud-Raadsheer Hoog Gerechtsh... N.-I., Den Haag, van: Frankenstraat 29 naar: Joh... van Oldenbarneveltlaan 113.